

OKTATÁSI KONCEPCIÓ  
ÉS PROGRAMTANTERV  
A 12–19 ÉVES TANULÓK  
IDEGEN NYELVI KOMPETENCIÁJÁNAK  
FEJLESZTÉSÉHEZ



Fehér Judit, Hunya Márta, K. Szabó Ilona,  
Helen Sherwin és Tartsayné Németh Nóra  
munkája alapján készítette

dr. Boócz Barna Katalin, Kuti Zsuzsa,  
Tartsayné Németh Nóra

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program  
3.1.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia  
alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült.

**Fejlesztési programvezető**

Kuti Zsuzsa

**Szakmai bizottság**

Enyedi Ágnes

Dr. Morvai Edit

Dr. Majorosi Anna

**Alkotó szerkesztő**

Sákovics Lídia

**Felelős szerkesztő**

Burom Márton

©

**Készítette**

Dr. Boócz Barna Katalin

Kuti Zsuzsa

Tartsayné Németh Nóra

Educatio 2008

# TARTALOM

1. Bevezetés .....	5
2. Fejlesztési célok .....	6
2.1. Általános fejlesztési célok.....	6
2.2. Nyelvi fejlesztési célok.....	9
2.3. Technikai fejlesztési célok .....	31
3. Módszertani alapelvek.....	32
3.1. Tevékenység alapú megközelítés.....	32
3.2. Autentikus anyagok használata.....	33
3.3. Kereszttantervi megközelítés .....	33
3.4. Kooperatív tanulás.....	34
3.5. Önálló tanulóvá nevelés.....	34
3.6. Differenciálás.....	35
3.7. Tanár- és diákszerepek .....	35
3.8. A tanórai nyelvhasználat.....	37
4. Értékelési alapelvek és módszerek.....	37
4.1. Alapelvek .....	37
4.2. Példák az alapelveket megvalósító lehetséges értékelési módszerekre .....	39
5. Oktatási anyagok .....	41
5.1. Az oktatási anyagok jellege .....	41
5.2. Kreatív kommunikáció .....	41
5.3. Projektek a nyelvórán.....	43
5.4. Ötletek az Internet felhasználására a nyelvórán .....	45
6. Az oktatási anyagok felhasználása a gyakorlatban .....	47
6.1. A 12–19 éves nyelvtanulók számára készül oktatási anyagok felhasználása a gyakorlatban .....	47
6.2. A 12–19 éves nyelvtanulók számára készül oktatási anyagok összefoglalása .....	53
7. Szakirodalom .....	55



# 1. BEVEZETÉS

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) (2003/2005) és a Közös Európai Referenciakeret (a továbbiakban KER) (2002) szellemiségének megfelelően az iskolai nevelés-oktatás és ezen belül is kiemelten az idegennyelv-oktatás közös értékei a demokratizmus, a humanizmus, az egyéniség tisztelete és fejlődése, az alapvető közösségek együttműködésének kibontakoztatása, a nemek esélyegyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia. A NAT fontos szerepet szán a nemzeti hagyományok fejlesztésének, ugyanakkor az európai, humanista értékrendre és azokra a tartalmakra összpontosít, amelyek Európához tartozásunkat erősítik. A NAT hangsúlyozza a különböző kultúrák iránti nyitottság fontosságát, amelyet az oktatásban azzal kíván szolgálni, hogy teret ad más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának és nyelvének a megismerésére. A NAT az iskolai pedagógiai munka középpontjába a tanulók képességeinek, kompetenciáinak, egész személyiségének fejlesztését állítja, és ez által ösztönzi a holisztikus, a teljes személyiséget bevonó és fejlesztő, tevékenységalapú oktatást.

A NAT értelmében a középszintű (7–12. évfolyam) idegennyelv-oktatás legfőbb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása, illetve folyamatos fejlesztése. Ez a fejlesztés az első hat évfolyam anyanyelvi és idegen nyelvi készségfejlesztésére épül, legfőbb nyelvi célja a tanulók független nyelvhasználói szintre való eljuttatása. Feladata továbbá az élethosszig tartó és iskolai kereteken túlmutató önálló nyelvtanuláshoz szükséges tanulási készségek kialakítása, illetve további fejlesztése, valamint a motiváció fenntartása és egyre növekvő mértékben belső motivációvá való alakítása. A holisztikus, személyiségfejlesztő oktatás keretein belül megfogalmazott célok egyben hozzájárulnak a tanuló kreatív és önkifejezésre képes felnőtt személyiséggé való formálásához.

Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztésére és a fent leírt kiemelt fejlesztési területek céljainak megvalósítására jött létre három típusú oktatási anyag: a Kreatív kommunikáció, a Projektek a nyelvórán, valamint az Ötletek az Internet felhasználására a nyelvórán címmel, melyek középpontjában a tanuló egész személyiségének a nyelvi képzésbe ágyazott, kiegyensúlyozott fejlesztése áll. Az oktatási anyagok olyan tanórai tevékenységeket tartalmaznak, amelyek fejlesztik a tanulók kommunikatív nyelvi kompetenciáit, kreativitását, önismeretét, önbecsülését, együttműködési készségét, interkulturális kompetenciáját, segítik autonóm személyiséggé válásukat.

A Projektek a nyelvórán típusú oktatási anyagokban leírt tanítási-tanulási folyamat teret ad a feladatközpontú tanításnak az osztályteremben, elősegíti a megszerzett tudás és képesség transzferálását.

A Kreatív kommunikáció folyamatleírásokat és taneszközöket biztosít olyan nevelési, tanítási-tanulási folyamatokhoz, amelyek révén osztálytermi keretek között lehetőség nyílik az idegen nyelven folyó valós kommunikációra és az önkifejezésre.

Az Ötletek az Internet felhasználására a nyelvórán típusú oktatási anyagokban a fent megfogalmazott célok elérését a számítógép és az Internet mint eszköz segíti elő. Az ilyen típusú oktatási anyagoknak az a célja, hogy a számítógép a mindennapi nyelvtanári munka részévé váljon, amely így szükségessé teszi a nyelvtanár önképzését is, de nagyobb tanulási felelősséget hagy a nyelvtanuló számára is.

A programterv részletesen leírja a 12–19 éves korosztály idegen nyelvi kompetenciájának általános és nyelvi fejlesztési céljait, valamint a korosztály nyelvtanításának módszertani és értékelési alapelveit. Bemutatja és összefoglalja azokat az oktatási anyagokat, amelyek a 12–19 éves nyelvtanulók számára készültek angol, német és francia nyelven.

## 2. FEJLESZTÉSI CÉLOK

### 2.1. Általános fejlesztési célok

Általános fejlesztési célokon olyan célokat értünk, amelyek nem közvetlenül a nyelvi kompetenciák fejlesztésére irányulnak, hanem szélesebb körben, tantárgytól függetlenül fejleszthető életviteli, tanulási, önismereti készségeket céloznak meg. Az általános fejlesztési célok megfogalmazásával azt szeretnénk hangsúlyozni, hogy a nyelvtanulás egy nagyobb, átfogó nevelési program része, melynek során a tanulót abban segítjük, hogy önmagát és környezetét ismerő, maga és mások számára haszonnal tevékenykedő, autonóm, fejlődésre, boldogulásra és boldogságra képes felnőtté váljon. A nyelvóra keretében számos lehetőség nyílik az általános kompetenciák és a kommunikatív nyelvi kompetenciák integrált fejlesztésére.

Az idegen nyelvi programterv kiemelten fontos általános fejlesztési céljai az alábbiak:

#### Növekedjen a tanuló kreativitása.

- Legyen képes egy adott feladat megoldásához megszerezni a szükséges ismereteket, anyagokat és eszközöket;
- Legyen képes a meglévő ismereteket, anyagokat, eszközöket ötletesen, újszerűen, ill. szokatlan funkcióban használni;
- Legyen képes a meglévő ismereteket, anyagokat, eszközöket az újonnan szerzett ismeretekkel, anyagokkal, eszközökkel hatékonyan ötvözni;
- Legyen képes egy adott feladat elvégzéséhez rendelkezésre álló ötletek, javaslatok, lehetőségek közül kiválasztani a legjobbat, ill. a megvalósíthatót;
- Legyen képes a rendelkezésre álló ismeretek, anyagok és eszközök segítségével a legjobbnak / megvalósíthatónak tartott ötletet megvalósítani;
- Legyen képes fantáziája segítségével tágítani tapasztalatai, élményei körét;
- Legyen képes arra, hogy különböző kifejezési eszközöket használva színesebbé, egyénibbé, kifejezőbbé tegye kommunikációját.

#### *Példa:*

A tanulók kis csoportban egyszerű tárgya(ka)t kapnak (pl. egy doboz gemkapcsot). Listát írnak, hogy mi mindenre lehetne használni (őket), majd egy újabb listát, amire szerintük nem lehetne az adott tárgya(ka)t használni. A második listáról kiválasztanak egy elemet, és megmutatják (rajzban, ténylegesen megcsinálják), hogy hogyan lehetne a tárgya(ka)t mégis arra a funkcióra használni. Megoldásukat bemutatják az osztály többi tagjának.

#### Növekedjen a tanuló önismerete és önbecsülése.

- Ismerje erősségeit, és tudjon rájuk építeni;
- Ismerje gyengéit, és tudja azokat elfogadni, ill. igyekezzen azokat kiküszöbölni;
- Fogadja el és szeresse önmagát;
- Legyen képes kiállni önmagáért, érdekeiért, igazáért;
- Legyen képes a saját magáról alkotott képet mások róla alkotott képével összevetni, és szükség esetén tudjon változtatni a magatartásán, szokásain.

#### *Példa:*

A tanuló fotómontázst készít magáról, amelyhez kis bemutatkozó szöveget, verset ír, melyet előad, ill. kiállít.

**Váljon autonóm tanulóvá és személyiséggé.**

- Legyen képes saját tudását felmérni;
- Legyen képes megfogalmazni (tanulási) céljait;
- Legyen képes saját tanulását megtervezni;
- Legyen képes kiválasztani a céljai eléréséhez szükséges, leginkább megfelelő módszereket, eszközöket;
- Legyen képes a meglévő elemeket, ismerteket újszerűen, ötletesen használni.
- Legyen képes az ötletek, javaslatok közül kiválasztani a legjobbat, ill. a megvalósíthatót;
- Legyen képes megvalósítani a beszerzett információk, anyagok és eszközök segítségével a legjobbnak / megvalósíthatónak tartott ötletet;
- Legyen képes fantáziája segítségével tágítani tapasztalatai, élményei körét;
- Legyen képes arra, hogy különböző kifejezési eszközöket használva színesebbé, egyénibbé, kifejezőbbé tegye kommunikációját;
- Legyen képes egy adott eszközt más, szokatlan funkcióban használni;
- Ismerjen és tudjon alkalmazni számos tanulási- és problémamegoldó stratégiát;
- Legyen képes értékelni az elért eredményeket;
- Legyen képes megállapítani, hogy mi az, amit már jól tud, és milyen területeken kell még fejlődnie.

*Példa:*

A tanuló egy párbeszédet követően összeírja, amit jól mondott, és azt, amit nem tudott elég világosan megfogalmazni, majd tájékozódik, segítséget kér, és újra eljátszik egy hasonló párbeszédet.

**Legyen képes az együttműködésre.**

- Legyen képes megállapodásra jutni, közös döntést hozni társaival;
- Legyen képes az elvégzendő munkát részfeladatokra bontani, azokat társaival megosztva elvégezni, majd integrálni;
- Legyen képes véleményét kifejteni, érveket és ellenérveket felhozni, majd társaival a legjobb döntést meghozni;
- Legyen képes közös produktumot létre hozni társaival;
- Legyen képes a munkamegosztásra, az önálló csoportbeli szerepek vállalására;
- Legyen képes saját és tanulótársai munkája iránt felelősséget érezni, mások véleményét tiszteletben tartani;
- Legyen képes társait a közös munkában támogatni;
- Legyen képes saját és társai hibáinak feltárására és kijavítására;
- Legyen képes saját és társai munkáját értékelni.

*Példa:*

A tanulók megvitatják és közösen eldöntik, hogy egy számos elemet tartalmazó listából melyik néhány legfontosabb elemet viszik magukkal egy sarkvidéki útra. Ezt követően csoportos prezentációt tartanak az „expedíció többi tagjának”, amelynek során döntéseiket megindokolják. Előadásukat közösen készített eszközökkel teszik szemléletessé.

**Fejlődjenek a tanuló interkulturális kompetenciái.**

- Ismerje meg saját kultúrájának aspektusait, beleértve a magyarországi kisebbségi kultúrákat is;
- Ismerje meg az idegen nyelvi kultúra alapvető eredményeit (híres embereit; épületeit; városait; múzeumait stb.)
- Ismerje meg az anyanyelvi beszélők alapvető ünnepeit, szokásait, udvariassági fordulatait;
- Legyen képes nyitottan, érdeklődőn, empátiával és segítőkész szándékkal fordulni más népek képviselői felé;
- Legyen tudatában az emberi élethelyzetek sokféleségének és az alapvető emberi azonosságoknak;
- Növekedjen érdeklődése az idegen nyelvi kultúra szokásainak kialakulása iránt;
- Legyen képes összehasonlítani az idegen nyelvi kultúrát a sajátjával, és így elemezze saját kultúráját;
- Legyen képes előítéletek nélkül kommunikálni a tanult idegen nyelven;
- Legyen képes személyes kapcsolatokat teremteni az anyanyelvi beszélőkkel.

*Példa:*

A diákok nemzetközi projektben vesznek részt elektronikus levelezés segítségével, melynek során a különböző országok diákjai összehasonlítják országaik egy bizonyos jellemző kulturális termékét (pl. népmeséket, ünnepi szokásokat stb.).

**A tanuló ismerje meg és használja fel az Internet által nyújtott tanulási és kommunikációs lehetőségeket.**

- Ismerje meg az Internet működését felhasználói szinten, legyen képes használni a böngészőt, az elektronikus levelezést saját céljaira;
- Legyen képes ellenőrizni az internetes információk helyességét;
- Ismerje meg azokat a portálokat, amelyek saját céljaihoz megbízható kiindulást nyújthatnak;
- Ismerje meg a virtuális közösségek jellemzőit, legyen tisztában az elővigyázatossági szabályokkal;
- Legyen képes hatékonyan információt keresni és publikálni az Interneten; ismerje a felhasználás jogi és erkölcsi normáit;
- Legyen képes saját céljai érdekében képeket, hangokat, videót rögzíteni, másolni, módosítani a számítógépen;
- Legyen képes saját céljainak megfelelően rendszerezni és tárolni az adatait;
- Ismerje meg azokat a portálokat, amelyek segítik nyelvtanulását (pl. interaktív nyelvi tesztoldalak, on-line nyelvtanuló újságok, hírportálok oldalai nyelvtanulóknak stb.);
- Legyen képes az Internet kínálta lehetőségeket saját tanulási céljaira használni.

*Példa:*

A diákok páronként ülnek a számítógépnél az idegen nyelv használatával, s a képekre kattintva kell eldönteniük, hogy a megadott honlapon megjelenő képek valódiak-e, vagy képszerkesztő segítségével hozták létre őket. Közösen kell a helyes választ bejelölniük döntésüknek megfelelően.




## 2.2. Nyelvi fejlesztési célok




A kommunikatív nyelvi kompetenciákon alapuló, használható nyelvtudás ma már fontos feltétele a munkahely megszerzésének és megtartásának, illetve a mindennapi életnek. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy meglehetősen nagy szakadék tátong a társadalom nyelvigénye és a lakosság tényleges nyelvismerete között. A közoktatási gyakorlatot mind a mai napig a hagyományos szemléletű nyelvoktatás jellemzi, amelyben nagyobb hangsúlyt kap a nyelv rendszerének ismerete, mint a nyelv kommunikatív használata. A leggyakoribb osztálytermi eljárások még mindig a nyelvtani és szókincsgyakorlatok, a hangos olvasás, a drillek, amelyek nem teszik lehetővé a kommunikatív nyelvi tevékenységeket, ezáltal nem fejlesztik a nyelvhasználati kompetenciákat. Azok a tevékenységek, amelyek kommunikációt eredményezhetnek az osztályteremben, mint pl. a szerepjátékok, a szimulációk, a párbeszéd és a különböző nyelvi játékok, viszonylag ritkán fordulnak elő.




Az idegen nyelvi programterv fő nyelvi fejlesztési célja, hogy javítsa a tanulók azon általános és kommunikatív nyelvi kompetenciáit, amelyek a célnyelven történő kreatív kommunikációt lehetővé teszik, és ezzel hozzájáruljon ahhoz, hogy a tanulók a közoktatásban folyó nyelvi képzés során használható nyelvtudást szerezzenek.




Használható nyelvtudáson olyan nyelvtudást értünk, amely biztosítja az egyén számára, hogy a nyelv segítségével a való életben cselekedni, tevékenykedni tudjon. Ez a nyelvtudás tehát nyelvi tevékenységekben nyilvánul meg, nyelvi tevékenységek során fejleszthető, és nyelvi tevékenységekben mérhető. A használható nyelvtudás fejlesztését célként megjelölő program szükségszerűen nem a nyelv rendszerét (szókincs, nyelvtan, kiejtés) állítja a középpontba, ezért fő tartalmát a kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítását és azok fejlesztését szolgáló nyelvi tevékenységek adják.




A valós kommunikáció során a nyelvhasználat mindenkor kreatív: a beszélő céljai megvalósítása érdekében mondanivalójának, a helyzetnek és egyéniségének megfelelően választ ki és alkalmaz elemeket a nyelv hatalmas készletéből. A kreatív kommunikáció kifejezéssel az átélt, valós tartalmaknak ezt az egyéni módon való, kreatív közvetítését kívánjuk hangsúlyozni. Fontosnak tartjuk, hogy a nyelvhasználatnak ne csak a funkcionális, hanem az önkifejező, játékos és művészi aspektusai is megjelenjenek a képzésben, amelyek nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a nyelvtanuló személyisége részévé tegye az idegen nyelvet, s ezáltal fokozottan motivált legyen arra, hogy idegen nyelvi kompetenciáit az iskolai tanulmányok befejezése és a vizsgák letétele után is fejlessze, szinten tartsa.




Az alábbi táblázatok egy-egy nyelvi szintre (A1, A2, B1, B2) jelölik ki az adott oktatási anyaghoz tartozó nyelvi fejlesztés céljait (A különböző típusokat egy-egy piktogrammal jelöltük: a Kreatív kommunikációt , a Projektet  és az Internetet ). A célokat kompetenciákban fogalmaztuk meg, melyek az ajánlott tevékenységekkel fejleszthetők az adott szinteken. A nyelvi tevékenységek felsorolása a fokozatosság elvét követi. Minden szinten csak új vagy magasabb szinten megfogalmazott kompetenciákat és tevékenységeket sorolunk fel. Ez megmutatja a tanterv használói számára, hogy egy-egy szinten milyen új kompetencia és lehetséges tevékenység jelenik meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy minden következő szint magában foglalja az előtte lévő összes korábbi szint kompetenciáit és lehetséges tevékenységeit. A modulokban + jellel jelölt nyelvi szint pl. A2+, az A2 nyelvi szint felső hányadát, magasabb szintjét jelenti.




KER A1 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Interakció	<p>Alapvető, közvetlen szükségleteinek kielégítése céljából tud egyszerű közléseket tenni, felszólítani, interakcióban részt venni.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Röviden, egyszerűen útba tud igazítani.</li> <li>- Másoktól dolgokat tud kérni.</li> <li>- Rövid, egyszerű instrukciókat tud adni.</li> <li>- Tud számokat, mennyiségeket, költségeket és időt kezelni.</li> <li>- Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat.</li> <li>- Tud üdvözölni, elbúcsúzni, alapvető udvariassági formákat használni, azokra reagálni.</li> <li>- Képes alapvető személyes információkra rákérdezni és ilyen információkat adni.</li> <li>- Információcsere érdekében interakcióban vesz részt.</li> <li>- Felkészülés után váratlan elem megjelenésével interakcióban vesz részt.</li> </ul> <p><b>Egyszerű kompenzációs stratégiákat tud használni, hogy megértse magát, ill. megértse beszédpartnerét.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Gesztusokat, mimikát célszerűen tud használni.</li> <li>- A jelentés tisztázását röviden kérni tudja.</li> <li>- A hallottak lassú, tagolt megismétlését kérni tudja.</li> </ul>	<p> - betanult szerepet változtatás nélkül és/vagy kis változtatással eljátszik</p> <p>- csoportos, páros felkészülés után interakcióban vesz részt</p> <p>- információcsere érdekében interakcióban vesz részt</p> <p>- nagyon egyszerű tranzakciót bonyolít le (pl. jegyet vesz)</p> <p>- nagyon egyszerű interjúban vesz részt</p> <p> - irányított feladat: betanult egyszerű kérdések/válaszok, projekt bemutatás után</p> <p> - csoportos, páros felkészülés után bemutat egy honlapot</p> <p>- egyszerű elektronikus levelet fogalmaz, ismeretlen diáktársának elküldi, kérdéseket tesz fel</p> <p>- nyelvtanulóknak szóló virtuális világban üdvözöl más résztvevőket</p>
<b>BESZÉD</b>		




KER A1 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<b>Összefüggő beszéd</b>  <b>BESZÉD</b>	<b>Ismerős, személyes témában néhány egyszerű mondatot tud mondani.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ismerős személyekről, tárgyakról és helyekről egyszerű közléseket tud tenni.</li> <li>- Leírást tud adni saját magáról, foglalkozásáról.</li> <li>- Fel tud olvasni / emlékezetből el tud mondani egy nagyon rövid, egyszerű bejelentést.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li> felkészülés után ismerős, személyes témában röviden informál</li> <li>- rövid és egyszerű írott szöveget felkészülés után felolvas</li> <li>- egyszerű szövegű dalt gyakorlás után elénekel</li> <li>- elpróbált egyszerű szerepet eljátszik</li> <li>- elkészült munkáját egy-egy mondattal ismerteti</li> <li>- rövid csoportos prezentációban néhány mondat erejéig részt vesz</li> <li> - saját projektjét bemutatja többnyire betanult formában (pl. táblán található segítséggel)</li> <li> - elektronikus időjárás-jelentést készít és felolvas</li> </ul>




KER A1 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<b>SZÖVEGÉRTÉS</b>	<p><b>Képes megérteni ismerős szavakat és nagyon alapvető fordulatokat, amelyek személyére vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes mások közvetlen szükségleteire irányuló közléseire, felszólításaira reagálni.</li> <li>- Képes egyszerű instrukciókat követni.</li> <li>- Tudja követni az egyszerű útbaigazítást.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li> - a leegyszerűbb közlések lényegi tartalmát kiszűrni</li> <li>- a leegyszerűbb közlésekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyyszerű információt</li> <li> - vizuális segédeszközök segítségével meg tudja érteni a projektje forrásaként használt szöveg üzenetét és a fő információt</li> <li>- ismétléseket tartalmazó, a projekt forrásaként használt egyszerű szövegeket hallás után megért</li> <li>- követni tudja a projektkészítés lépéseit</li> <li>- megérti a különböző munkaformák szervezéséhez használt instrukciókat</li> <li> - megállapítja, hogy egy adott információ megtalálható-e egy honlapon</li> <li>- szóbeli utasítás alapján egyszerű számítógépes feladatokat végre tud hajtani</li> </ul>




KER A1 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p><b>Olvasás</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes megérteni az ismerős szavakat, nagyon egyszerű mondatokat egyszerű rövid szövegekben.</li> <li>- Egyszerű feliratokon, posztereken ismerős szavakat, fordulatokat meg tud érteni.</li> <li>- Egyszerű informatív szövegekből (pl. prospektus, menetrend) alapvető tárgyyszerű információt tud szerezni.</li> <li>- Követni tud rövid, egyszerű írásos útbaigazítást.</li> </ul>	<p> általános tájékozódás céljából nagyon egyszerű szöveget olvas</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a legegyszerűbb szövegek lényegi tartalmát kiszűri</li> <li>- a legegyszerűbb szövegekből megszerzi a neki fontos tárgyyszerű információt</li> </ul> <p> - vizuális segítséggel megérti a projektje forrásaként használt szöveg fő üzenetét és azokat az információkat, amelyekre projektjéhez szüksége van</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- követni tudja a projekt lépéseinek sorrendjét</li> </ul> <p> - virtuális városnézésen vesz részt, melynek során figyeli a feliratokat</p>
<b>SZÖVEGÉRTÉS</b>		




KER A1 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Írásbeli szövegalkotás	<p><b>Képes szavakból vagy nagyon rövid mondatokból álló tárgyszerű írásbeli közlésre.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Listát tud írni.</li> <li>- Egyszerű képeslapot tud írni.</li> <li>- Saját és mások alapvető személyes adataival formanyomtatványt tud kitölteni.</li> <li>- Magáról, ismert és kitalált személyekről egyszerű fordulatokat és mondatokat tud írni.</li> <li>- Rövid, egyszavas üzenetet tud hagyni.</li> </ul>	<p> nyomtatványt tölt ki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- listát ír</li> <li>- egyszerű üdvözlőlapot ír</li> <li>- poszttert készít</li> <li>- rövid üzenetet, sms-t ír</li> <li>- listaverset készít saját magáról vagy általa ismert személyről, helyről, dologról, helyzetről</li> </ul> <p> - egyszerű fordulatokkal és mondatokkal („és”, „vagy”, „mert” kötőszavak használatával) projektjét írásban be tudja mutatni</p> <p> - elektronikus levelezőlapot küld csoporttársainak</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- elektronikus formanyomtatványt kitölt</li> </ul>
<b>ÍRÁS</b>		

KER A2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Interakció	<p>Tud kommunikálni egyszerű és közvetlen információcserét igénylő helyzetekben és nagyon rövid társasági beszélgetések során ismerős témákkal és tevékenységekkel kapcsolatban.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tud meghívni és javaslatot tenni, ill. ezekre reagálni, programot, tervet egyeztetni.</li> <li>- Igénybe tud venni mindennapi szolgáltatásokat, ill. szolgáltatásokat tud biztosítani: pl. vásárol – elad, ételt rendel – felszolgál, jegyet vesz – elad, orvoshoz megy.</li> <li>- Egyszerű, tényszerű információkat meg tud szerezni és tovább tud adni.</li> <li>- Részt tud venni mindennapos gyakorlati kérdések megvitatásában.</li> <li>- Egyszerű módon ki tud fejezni véleményt, gondolatot és attitűdöt, ill. ezekre rá tud kérdezni.</li> </ul> <p><b>Egyre változatosabb kompenzációs stratégiákat tud használni.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Várható kommunikációs helyzetre képes tudatosan készülni, megfelelő fordulatokat begyakorolni.</li> <li>- Egyszerűsíti, átfogalmazza és módosítja mondanivalóját a kommunikáció fenntartása érdekében.</li> <li>- Ismétlést, magyarázatot kér, visszakérdez.</li> </ul>	<p><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> egyéni felkészülés után interakcióban vesz részt</li> <li>- strukturált, előre látható szituációban spontán módon kommunikál</li> <li>- gyakorlati, célirányos tevékenység közben kommunikál.</li> <li>- tranzakciókat bonyolít</li> <li>- egyszerű, ismerős és konkrét témákban véleménycsere érdekében kommunikál</li> <li>- interjúban vesz részt</li> <li> - röviden megindokolja a projektjéhez kapcsolódó véleményeket, terveket és cselekedeteket, valamint meg tud birkózni a bemutatást követő korlátozott számú lényegi kérdéssel</li> <li> - internetes csevegésben vesz részt saját csoporttársaival, egy meghívott anyanyelvi beszélővel</li> </ul>
<b>BESZÉD</b>		

KER A2 szint	
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák
<b>Összefüggő beszéd</b>	<p><b>Röviden és egyszerű nyelvi eszközökkel, de már hosszabb ideig összefüggően tud beszélni az őt és környezetét érintő konkrét témákban.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ki tudja fejteni gyakorlati problémákkal kapcsolatos véleményét.</li> <li>- Élményeit, tapasztalatait el tudja mesélni.</li> <li>- Helyeket, szereplőket, állatokat, eseményeket le tud írni, képes azokat jellemezni és összehasonlítani.</li> <li>- Képes egyszerű eseményeket, történeteket összefűzni, elmesélni.</li> <li>- Képes terveket, előkészületeket egyszerűen bemutatni.</li> <li>- Egyszerűen meg tudja indokolni véleményét, terveit, cselekedeteit, és hogy miért szeret vagy nem szeret valamit.</li> <li>- Rövid, begyakorolt bejelentést tud tenni.</li> </ul>
<b>BESZÉD</b>	<p style="text-align: center;"><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> elpróbált szerepet eljátszik</li> <li>- szerephelyzetben, ismerős témában improvizál</li> <li>- rövid élménybeszámolót tart</li> <li>- konkrét, őt érintő témákban vitában vesz részt: témát fejt ki, véleményt nyilvánít</li> <li>- előkészített jegyzetből beszél</li> <li>- csoportos prezentációban vesz részt</li> <li>- rövid beszámolót, előadást tart számára ismert, konkrét és releváns témában</li> <li>- énekel</li> <li> projekt bemutatását (a tanár segítségével) meg tudja tervezni és érthetően elő tudja adni</li> <li> powerpoint használatával, digitális fényképekkel illusztrálva bemutatja a családi nyaralást</li> </ul>




KER A2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Beszédértés	<p>Meg tudja érteni a gyakran használt szavakat és fordulatokat az őt és környezetét érintő konkrét témákban. Képes megérteni a rövid, világos és egyszerű bejelentések és üzenetek lényegét.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rövid, társasági beszélgetés során meg tudja érteni, ki tudja következtetni a beszélgetés témáját, lényegi mondanivalóját.</li> <li>– Meg tudja határozni a televíziós hírműsorok, tudósítások fő gondolatait.</li> <li>– Mindennapi témájú, konkrét, rövid megnyilatkozások általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését.</li> </ul>	<p> egyszerű közlések, közérdekű bejelentések lényegi tartalmát kiszűrni</p> <p>– egyszerű közlésekből, közérdekű bejelentésekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyszerű információt.</p> <p>– egyszerű hírműsort, tudósítást, riportot, interjút, történetet hallgat vagy néz, majd értelmez</p> <p> világos, köznyelvi beszédből kiszűri a projektjéhez szükséges információt</p> <p>– követi és megérti társai projektjének fő vonalát</p> <p> on-line rádióállomás témáját megpróbálja kitalálni</p>
<b>SZÖVEGERTÉS</b>		




KER A2 szint	
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák
<b>Olvasás</b>	<p><b>El tud olvasni rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegeket a számára ismerős témakörökben.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Egyszerű hétköznapi szövegekben (pl. hirdetések, menetek, prospektusok, étlapok) meg tudja találni a számára lényeges információt.</li> <li>- Képes megérteni rövid, egyszerű leveleket.</li> <li>- Meg tudja érteni és követni tudja az egyszerű nyelven írt előírásokat (pl. biztonsági előírások), használati utasításokat instrukciókat.</li> <li>- Képes megérteni a közhasználatú táblákat, feliratokat, kiírásokat (pl. utcán, nyilvános helyen veszélyre figyelmeztető táblákon);</li> <li>- Mindennapi témájú, konkrét, rövid, írásos anyagok általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését.</li> </ul>
<b>SZÖVEGÉRTÉS</b>	<p style="text-align: center;"><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <p>A következő szövegtípusokat olvassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- magánlevelek,</li> <li>- szabványlevelek / faxok / e-mailek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás),</li> <li>- egyszerű, mindennapi szövegek (pl. étlap, menetrend, prospektus, hirdetés, felirat, recept, használati utasítás, biztonsági előírás, programfüzet, telefonkönyv, szaknévsor),</li> <li>- egyszerűbb írásos anyagok (pl. brosúrák, eseményleíró újságcikkek),</li> <li>- egyszerű, rövid történetek, mesék, versek</li> </ul> <p></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- általános tájékozódás céljából olvas</li> <li>- információszerzés céljából olvas</li> <li>- a lényeg kiszűrése céljából olvas</li> <li>- szórákozás céljából olvas</li> </ul> <p></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- megérti a projektje forrásaként használt szöveg fő üzenetét és azokat az információkat, amelyekre projektjéhez szüksége van</li> <li>- követi az egyszerű, rövid, írásos, a projektjével kapcsolatos instrukciókat</li> </ul> <p></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- on-line hirdetési újságban információt keres</li> <li>- on-line menetrend alapján virtuális kirándulást tervez</li> <li>- egyszerű feladatot információkkal kitölt</li> </ul>

KER A2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Írásbeli szövegalkotás	<p><b>Közvetlen szükségletekre vonatkozó egyszerű szöveget tud írni. Egyszerű történéseket össze tud írásban foglalni. Leírást tud írni.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Üzeneteket, feljegyzéseket tud írni állandósult kifejezések használatával.</li> <li>- Képes egyszerű magánlevelet írni állandósult kifejezések használatával (pl. elnézést kér, köszönetet mond).</li> <li>- Egyszerű életrajzot tud írni, magáról ill. más ismert vagy kitalált személyről.</li> <li>- Összefüggő mondatokban tud írni környezetete mindennapi aspektusairól (pl. emberek, helyek, tanulás).</li> <li>- Nagyon rövid, alapvető leírást tud adni valós és kitalált eseményekről, múltbeli tevékenységekről és személyes élményekről.</li> </ul>	<p><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> <ul style="list-style-type: none"> <li>- üzenetet, feljegyzést ír</li> <li>- vázlatot készít</li> <li>- magánlevelet ír</li> <li>- egyszerű életrajzot ír</li> <li>- jellemzést, leírást ír</li> <li>- élménybeszámolót ír</li> <li>- történetet egyszerűen összefoglal</li> <li>- diktálás után ír</li> <li>- szerephez monológot és dialógust ír</li> <li>- egyszerű, személyes témában verset ír</li> </ul> </li> <li> <ul style="list-style-type: none"> <li>- rövid, alapvető leírást tud adni a projektjében dolgokról, eseményekről, múltbeli tevékenységekről és személyes élményekről</li> <li>- projektjéhez jegyzeteket készít</li> <li>- a projekt főbb szakaszai után rövid értékelést készít</li> <li>- társainak rövid visszajelzést ad</li> </ul> </li> <li> <ul style="list-style-type: none"> <li>- elektronikus levélben levelezőtársának levelet ír</li> <li>- mesét ír nemzetközi meseprojektben</li> <li>- önletrajzot ír szövegszerkesztőben</li> </ul> </li> </ul>
	<b>ÍRÁS</b>	









<b>KER B1 szint</b>		
<b>Fejlesztési terület</b>	<b>Kiemelten fontos kompetenciák</b>	<b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes megismételni, átfogalmazni a hallottakat annak érdekében, hogy ő és beszédpartnere ugyanúgy értik-e a mondottakat.</li> <li>- Körülírást, szinonimát tud használni.</li> <li>- Ismétlést, összegzést, lényegkiemelést, körülírást, magyarázatot tud kérni.</li> <li>- Képes magát ellenőriztetni, javítást, megerősítést kérni.</li> <li>- Félreérthető megfogalmazását beszédpartnere jelzésére képes javítani.</li> </ul>	




KER B1 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<b>Összefüggő beszéd</b>	<p><b>Egyszerű, összefüggő fordulatokkal képes leírni konkrét dolgokat.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes élményeket, eseményeket, terveket, történeteket, ill. könyveket, filmek cselekményét elmondani.</li> <li>- Események, történések részleteiről be tud számolni.</li> </ul> <p><b>Egyszerű, összefüggő fordulatokkal, röviden képes elvontabb tartalmakról beszélni.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes elmondani álmait, vágyait, céljait.</li> <li>- Képes megfogalmazni véleményét.</li> <li>- Gondolatait képes lineárisan összekapcsolva előadni.</li> <li>- Tud indokolni, érveket kifejteni és magyarázni.</li> <li>- El tudja mondani, hogy egy esemény, film, könyv hogyan hatott rá.</li> </ul>	<p> - szerephelyzetben improvizál</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- konkrét és elvont témájú vitában témát fejt ki, véleményt nyilvánít, részletez</li> <li>- csoportos prezentációt koordinál</li> <li>- előkészített jegyzetből beszél</li> <li>- rövid beszámolót, előadást tart számára ismert elvont témában</li> <li>- hallottakat, olvasottakat összefoglal</li> <li>- történetet mond, mesél</li> </ul> <p> - saját projektjét be tudja mutatni</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- meg tudja oldani, hogyan közölje projektjével kapcsolatos mondanivalója legfontosabb pontjait.</li> <li>- be tud gyakorolni és ki tud próbálni új kombinációkat, kifejezéseket</li> </ul> <p> - ugyanazt a hírt többfajta hírportálon is elolvassák a diákok, s röviden összefoglalják, megbeszélik a különbségeket</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- powerpoint prezentációs szoftver segítségével, képekkel illusztrálva bemutat egy sporteseményt</li> <li>- csoportmunkában társainak saját keresési eredményeit elmondja</li> </ul>
<b>BESZÉD</b>		




KER B1 szint	
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák
Beszédértés	<p>Fő vonalaiban képes megérteni a köznyelvi beszédet, ha számára releváns és ismerős témáról van szó. A legfontosabb információkat ki tudja szűrni élő és rögzített megnyilatkozásokból, ha azok aktuális eseményekről, ill. érdeklődési körébe eső témákról szólnak, elvontabb témákat is beleértve.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Képes a fő mondanivalót azonosítani.</li> <li>– Képes megérteni egyes részleteket.</li> <li>– Képes követni hosszabb és részletesebb útbaigazítást és instrukciót.</li> <li>– Meg tudja érteni a közlésekben kifejezett érzelmeket: pl. meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés, közöm-bösség.</li> <li>– A megnyilatkozások általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését.</li> </ul>
<b>SZÖVEGÉRTÉS</b>	<p style="text-align: center;"><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> előadást, beszédet, monológot, interjút hallgat</li> <li>– tévéműsort néz</li> <li>– hírműsort néz / hallgat</li> <li>– rádiójátékot, drámarészletet hallgat / néz</li> <li>– filmrészletet néz</li> <li>– hosszabb és részletesebb útbaigazítást és instrukciót követ</li> <li> <ul style="list-style-type: none"> <li>– megérti a projektje forrásaként használt tanár által közve-tített vagy felvett hanganyag információtartalmát, annak lényegét, amennyiben a beszéd viszonylag lassú és világos</li> <li>– követni tudja, megérti társai projektjének fő mondani-valóját és az egyes részleteket is</li> </ul> </li> <li> <ul style="list-style-type: none"> <li>– on-line rádióhallgatás során információkat gyűjt</li> <li>– on-line video vagy tévéműsor főbb témáit jegyzeteli</li> </ul> </li> </ul>

KER B1 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Olvasás	<p>Képes megérteni azokat a szövegeket, amelyek elsősorban gyakran előforduló, hétköznapi témákról szólnak. A tény-szerű információt megtalálja, megérti, rendezi. Képes megérteni a szövegben megfogalmazott érzelmeket, kívánságokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Képes hosszabb szöveget átfésülve megtalálni a kívánt információkat.</li> <li>- Képes arra, hogy egy hosszabb szöveg különböző részeiből és több szövegből beszeresse a kívánt információt.</li> <li>- Világosan kifejtett érvelésekben képes követni az érvelés fonalát, és képes megérteni a főbb következtetéseket.</li> </ul>	<p>Olvasott szövegtípusok:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- levelek,</li> <li>- újságcikkek,</li> <li>- történetek, mesék,</li> <li>- versek,</li> <li>- drámarészletek,</li> <li>- regényrészletek</li> </ul> <p>☞</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- részletes megértés céljából olvas</li> <li>- érvek keresése céljából olvas</li> </ul> <p>😊</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- megérti és ki tudja választani a projektjéhez szükséges információt hosszabb szövegekből</li> <li>- különböző szövegekből össze tudja gyűjteni a szükséges információt</li> <li>- világosan kifejtett érvelésekben megérti a főbb következtetéseket</li> <li>- felismeri az érvelés fonalát</li> </ul> <p>☞</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- on-line levelezőtársat keres és elektronikus levelez</li> <li>- információt keres összefüggő internetes ismertetőben (pl. könyvismertető)</li> <li>- saját érdeklődésének megfelelően levelezőlistára iratkozik fel</li> </ul>
<b>SZÖVEGÉRTÉS</b>		

KER B1 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Írásbeli szövegalkotás	<p>Meg tud fogalmazni egyszerű, összefüggő szöveget ismert vagy új témákban, konkrét és elvont témákban.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lényegre koncentráló, részletes leírást tud adni.</li> <li>- Képes cselekményt, történetet leírni.</li> <li>- Tényszerű információkat össze tud foglalni.</li> <li>- Jegyzetelni tud.</li> <li>- Képes szövegeket átfogalmazni.</li> <li>- Érzéseit, reakcióit le tudja írni.</li> <li>- Képes írásban véleményét kifejteni, indokolni és érvelni.</li> </ul>	<p> - levelez</p> <p>- történetet ír</p> <p>- riportot ír</p> <p>- cikket ír</p> <p>- olvasott szövegből jegyzetel</p> <p>- hallott szövegből jegyzetel</p> <p>- saját ötlethez jegyzeteket készít</p> <p>- szöveget átfogalmaz</p> <p>- összefoglalót, kivonatot, feljegyzést készít</p> <p>- informatív esszét ír</p> <p>- elvontabb témában verset ír</p> <p> - a projektjéhez összegyűjtött információkat bizonyos mértékig magabiztosan össze tudja foglalni, és ki tudja fejteni a témával kapcsolatos véleményét</p> <p>- a folyamatközpontú írás aspektusait alkalmazni tudja</p> <p> - virtuális városnézési élményeit leírja</p> <p>- rövid mesét ír, Wordben illusztrálja</p> <p>- internetes fórumon többször hozzászól, kifejti véleményét az idegen nyelven</p>
<b>ÍRÁS</b>		

KER B2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
<b>BESZÉD</b>	<p><b>Interakció</b></p> <p><b>Képes folyékonyan, helyesen és hatékonyan használni a nyelvet anélkül, hogy láthatóan korlátoznia kellene a mondanivalóját.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tudja indokolni és fenntartani nézetét.</li> <li>- Képes a gondolatok közötti kapcsolatot világosan megjelölni.</li> <li>- Összetett érveléseket képes meggyőzően előadni, ill. tud ilyenekre reagálni.</li> <li>- Képes hipotéziseket felállítani és azokra reagálni.</li> <li>- Képes a körülményeknek megfelelő stílust alkalmazni.</li> <li>- Kí tudja fejezni az események és élmények személyes jelentőségét és különböző érzelmi fokozatokat.</li> <li>- Nyelviileg boldogulni tud egy nézeteltérés megvitatásakor, ill. alku esetén.</li> <li>- Összegezni tud több forrásból származó információt és érvet.</li> </ul> <p><b>Körülírással és átfogalmazással kompenzálni tudja hiányosságait a szókincs és a nyelvtan területén. Képes aktívan befolyásolni és irányítani az interakció menetét.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ismeri jellegzetes hibáit.</li> <li>- Beszédét képes tudatosan ellenőrizni.</li> <li>- Állandósult szókapcsolatokat tud használni azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.</li> <li>- Spontán módon reagál és rákérdez arra, amit beszédpartner mond.</li> <li>- A szó átvételének szabályait hatékonyan tudja alkalmazni.</li> </ul>	<p> - kötetlen társalgásban vesz részt, ill. irányítja azt</p> <p>- eszmecsereben, vitában vesz részt, ill. irányítja azt</p> <p>- gyakorlati, célirányos tevékenység tervezését és a munkát irányítja</p> <p>- formális interakcióban, értekezleten vesz részt, ill. irányítja azt</p> <p>- tárgyaláson vesz részt</p> <p>- percepció és szemléleti különbség kifejezése és tisztázása érdekében kommunikál</p> <p>- érzelmek, attitűdök kifejezése és tisztázása érdekében kommunikál</p> <p> - pontosan tudja kifejezni gondolatait és véleményét</p> <p>- meggyőzően tud előadni összetett érveléseket, ill. tud azokra reagálni</p> <p>- értékelni tudja az alternatív javaslatokat, hipotéziseket állít fel, és reagál azokra</p> <p>- összegezni és jelenteni tud a feladatvégzés szakaszairól, problémáiról stb</p> <p> - többféle véleményt keresnek az Interneten a diákok, azok alapján gyűjtik az érveket, majd vitáznak róla</p> <p>- a diákok egy szakértőt kérdeznek érdeklődési területükről internetes telefonprogram segítségével</p> <p>- csoportmunka során közösen megvitatják a lehetőségeket</p>

KER B2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ismerős témában terelni tudja a beszélgetés irányát, és elő tudja segíteni az eszmecsere kibontakozását, pl. tud közbeszólni, visszajelzést adni, kommentálni, másokat képes bevonni a megbeszélésbe.</li> <li>- Képes tisztázni a homályos pontokat.</li> </ul>	
<b>Összefüggő beszéd</b>	<p><b>Világos és részletes leírást tud adni az öt érdeklő témák széles köréről. Ki tudja fejteni álláspontját.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Világos, szisztematikusan kifejtett leírást és bemutatást tud adni.</li> <li>- Képes szisztematikusan érvelni, gondolatait kiegészítő adatokkal, példákkal kifejtteni és alátámasztani.</li> <li>- Képes fontos gondolatokat kiemelni.</li> <li>- Képes megvilágítani alternatívákat, előnyöket, hátrányokat.</li> <li>- Előre megírt vagy megtervezett szövegtől képes célszerűen, a konkrét helyzetnek megfelelően eltérni.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li> - bejelentést rögtönöz</li> <li>- előadást, prezentációt tart</li> <li>- előadás, vita közben rögtönöz</li> <li> - világos, szisztematikusan kifejtett prezentációt tart projektjéről</li> <li>- képes kiemelni projektje fontos gondolatait és megfelelő érvekkel alátámasztani azokat.</li> <li>- kifejti a projektben leírt különböző alternatívák előnyeit és hátrányait</li> <li>- reagál a hallgatóság által felvetett szempontokra</li> <li> - mini internetes kutatási projekt eredményeit ismerteti</li> <li>- virtuális látogatásról felkészülés nélkül beszél</li> <li>- internetes oldalakat ismertet felkészülés nélkül</li> <li>- jellemző épületet, hidat, festményt mutat be az adott kultúrából projektor segítségével</li> </ul>
<b>BESZÉD</b>		

KER B2 szint		Ajánlott nyelvi tevékenységek
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	
Beszédértés	<p>Meg tudja érteni a tartalmi és nyelvi szempontból összetett standard beszédet, legyen az akár élő, akár rögzített beszéd mind ismerős, mind újszerű témában.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Némileg ismerős témában képes hosszabb előadásokat és összetettebb érveléseket követni.</li> <li>- Képes megérteni a hírműsorokat és a játékfilmek többségét, ha köznyelven beszélnek.</li> <li>- Meg tudja érteni a beszélő nézeteit és attitűdjét, érzékeli hangulatát, hangszínét.</li> </ul>	<p> - tartalmilag és nyelviileg is összetett előadásokat, beszédet, beszámolókat, prezentációkat hallgat</p> <p>- játékfilmet néz</p> <p>- dokumentumfilmet néz</p> <p>- talk show-t, interjút néz</p> <p>- színdarabot néz</p> <p>- értelmezi a hallott szövegben lévő utalásokat</p> <p> - a projekt forrásaként használt szövegeket, hangfelvételeket, tv-, CD-előadásokat stb. meghallgatja</p> <p>- követi társai prezentációit</p> <p>- önállóan jegyzeteket készít</p> <p>- a tervezést, a prezentációt követő vitát követi</p> <p> - többször meghallgat digitális hírműsort, abból jegyzetel</p> <p>- dialektusokat összehasonlít</p> <p>- előadás alapján számítógépen jegyzetel</p> <p>- számítógépen hallott zene szövegét elemzi</p>
SZÖVEGÉRTÉS		

KER B2 szint	
Fejlesztési terület	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p><b>Olvasás</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>Ajánlott nyelvi tevékenységek</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– hosszabb szövegről rövid átnézés után véleményt mond</li> <li>– érvelő prózát, szakszöveget olvas</li> <li>– kortárs regényt, novellát olvas</li> <li>– kortárs drámát olvas</li> <li>– a szövegben lévő utalásokat értelmezi</li> </ul> <p style="text-align: center;">☺</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a projekt céljainak megfelelően tudja változtatni olvasási stílusát és sebességét</li> <li>– szelektíven használja a referenciaforrásokat</li> <li>– gyorsan el tudja dönteni, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni</li> </ul> <p style="text-align: center;">☞</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– több, megnevezett honlapról információt gyűjt megadott témában</li> <li>– nemzetközi projektben vesz részt, annak tartalmáról és céljairól olvas</li> <li>– internetes diákújságot olvas</li> <li>– az adott ország ünnepeiről olvas hosszabb szövegeket</li> </ul>
<p><b>SZÖVEGÉRTÉS</b></p>	
<p><b>Kiemelten fontos kompetenciák</b></p>	<p>El tudja olvasni és értelmezni tudja a jelenkor problémáival foglalkozó cikkeket és beszámolókat, ill. a kortárs irodalom prózai szövegeit.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magas fokú önállósággal tud olvasni.</li> <li>– A különböző szövegeknek és céloknak megfelelően képes változtatni olvasási stílusát és sebességét.</li> <li>– Gyors átnézés után képes dönteni arról, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányoznia.</li> <li>– Képes megérteni az író álláspontját, azonosítani tudja szemszögét.</li> </ul>

KER B2 szint		
Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Írásbeli szövegalkotás	<p>Világos, jól szerkesztett és részletes szöveget tud írni az öt érdeklő témák széles körében.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ki tudja fejteni érveit egy adott álláspont mellett vagy ellen, ill. másokéra reagálni tud.</li> <li>- A gondolatok közötti kapcsolatot világos és összefüggő módon tudja jelölni.</li> <li>- Több forrásból származó információt, érvelést és véleményt képes szintetizálni.</li> <li>- Meg tudja fogalmazni az események vagy élmények személyes jelentőségét.</li> <li>- Ki tudja jelezni az érzelmi fokozatokat.</li> <li>- Képes követni az adott műfaj hagyományait.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- véleménykifejtő esszét ír</li> <li>- újságcikket ír</li> <li>- értékelést ír</li> <li>- film-, könyv-, lemez- vagy színdarab-ismertetőt ír</li> <li>- műfaji és / vagy attitűdváltással szöveget átfogalmaz</li> </ul> <p>☺</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- projektjében kifejti és hangsúlyozza a lényeges pontokat és az azokat alátámasztó gondolatokat</li> <li>- megmagyarázza a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait</li> <li>- több forrásból származó információt és érvelést tud szintetizálni</li> </ul> <p>☞</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- röviden leírja véleményét egy tárgykörben</li> <li>- honlapot értékel írásban</li> <li>- internetes diákújságban publikál verset, rövid írásművet</li> </ul>
<b>ÍRÁS</b>		

A nyelvi fejlesztési célok megvalósítását korcsoportonként az alábbi szinteken javasoljuk első vagy második idegen nyelv esetében:

7–12. évfolyam			
Korcsoport	12–15 évesek	14 –17 évesek	16–19 évesek
Nyelvi szint	A1 nyelvi szinttől B2+nyelvi szintig		
A1			
A1+			
A2			
A2+			
B1			
B1+			
B2			
B2+			

A fenti ajánlás összhangban van a KER-ben leírt és a NAT-ban előírt nyelvi szintekkel.

### 2.3. Technikai fejlesztési célok

Technikai fejlesztési célokon olyan célokat értünk, amelyek segítik a tanulót abban, hogy az Internetet mint eszközt saját képességeinek fejlesztésére tudja használni. A programtervnek ez a része felsorolja az oktatási anyagokhoz tartozó kiemelten fontos technikai fejlesztési célokat, és példákat ad arra, hogyan integráljuk ezeket a nyelvórai tevékenységbe.

### 3. MÓDSZERTANI ALAPELVEK

A programtanterv módszertani koncepcióját úgy alakítottuk ki, hogy teljesüljön az alábbi három alapvető kritérium:

- a) A program hatékonyan járuljon hozzá ahhoz, hogy a nyelvtanulás eredménye megfeleljen mind a társadalom, mind az egyén szükségleteinek, elvárásainak.
- b) A program tegye lehetővé a hatékony nyelvelsajátítást tanórai keretek között.
- c) A módszer feleljen meg a 12–19 éves korosztály igényeinek.

A programtanterv a (nyelv)tanulást mint konstruktív folyamatot értelmezi. Abból indulunk ki, hogy a tanulók mindenkor magukkal hozzák meglévő ismereteiket, tapasztalataikat, elvárásaikat, és az új ismereteket a tanulás során integrálják a már meglévő ismeretstruktúrákba, még pedig a maguk sajátos, egyedi módján. A tanulók tehát a tanulás folyamatában jelentésformálóként és problémamegoldóként aktív módon vesznek részt. A tanulási folyamat során a tanulók egész személyisége formálódik, alakul, általános és nyelvi kompetenciáik állandó kölcsönhatásban fejlődnek, az új ismeret könnyebben értelmezhető és könnyebben is rögzül, ha már meglévő ismeretekhez kapcsolható. Ebben az összefüggésben a hibák is új értelmezést nyernek. A hibákat a már meglévő ismeretek és készségek szintjére utaló és a következő lépéseket meghatározó, természetes és hasznos jelenségekként kezeljük.

A nyelvtanulás célja a többnyelvű és plurikulturális kompetenciák megszerzése, melyek a nyelvtanulás, majd a nyelvhasználat során állandóan változnak, módosulnak. Ez változást, bizonyos egyenetlenséget is magában hordoz, melyet a KER (2002) is kiemelten kezel: a tanulók általában az egyik idegen nyelven magasabb szintű nyelvi kompetenciával rendelkeznek, egyes részkompetenciáik különböző szinten állnak, plurikulturális kompetenciájuk különbözik a többnyelvű kompetenciától (pl. kulturális ismereteik jobbak, mint a nyelvié). Ez az egyenetlenség azonban természetes velejárója a mindenkori nyelvhasználatnak, s attól függ, milyen kompetenciákra, illetve részkompetenciákra van szükség az adott szintéren. Kiemelten kezelendő a stratégiai kompetencia fejlesztése, mely ma már egyes korszerű tananyagok alapvető célja, és ehhez rendszeresen kínálnak feladatokat is. (Ehhez kapcsolódóan fel kell hívunk a figyelmet a tanulási- és vizsgastratégiák, illetve a kommunikatív stratégiák gyűjteményére a „Profile deutsch”-ban.)

A nyelvtanulás az egész személyiségre ható folyamat, ezért a nyelvi készségek fejlesztése az általános készségek fejlesztésével integrálva jelenik meg a programban olyan feladatok formájában, amelyek azt is figyelembe veszik, hogy az érzelmi hatások jelentősen befolyásolják a tanulási képességet és a kreativitást. Ezért fontos biztosítanunk azt, hogy a tanulók ne csak az értelmükkel, hanem az érzelmeikkel is részt vegyenek a tanulási folyamatban.

#### 3.1. Tevékenység alapú megközelítés

A modern idegennyelv-tanítás valós nyelvhasználói szükségletekre épül, ezért a tanítási-tanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanuló áll. A tanulási folyamatban olyan szerepekre kell felkészíteni a nyelvtanulókat, melyek jelenlegi, illetve terveik szerint a jövőbeni életük részei. A nyelvtanulás-tanítás a cselekvésorientáltságon alapul, amely a nyelvtanítás számára mérvadó KER (2002) meghatározása szerint azt jelenti, hogy a nyelvtanuló mindenkor valamely konkrét szociális közegben, az adott szerepéből következően cselekvő személy, aki meghatározott körülmények között kommunikatív feladatokat teljesít. A kommunikatív feladat pedig olyan célirányos cselekvés, amelynek elvégzését a cselekvő szükségesnek tartja egy meghatározott eredmény elérése érdekében, miközben a szükséges stratégiákat célirányosan alkalmazza. A tanítás célja, hogy ennek kivitelezésére képessé tegye a nyelvtanulókat.

A hatékonyság érdekében arra van szükség, hogy a kommunikatív, tevékenységközpontú nyelvtanítás-tanulásra jellemző tevékenység- és feladattípusokat és tanuló-, tevékenységközpontú, a nyelvi

készségeket fejlesztő módszereket alkalmazzunk, mint pl. a pár- és egyéni, illetve csoportmunkában megvalósuló információ-, adat- és véleményyszerzés, vita, szerepjátékok, drámajáték, szimuláció, nyelvi játékok, prezentációk, kreatív írás, alkotó tevékenységek, problémamegoldás. A tanulás-tanítás folyamatában elő kell segítenünk a valós, diákok közötti kommunikációt, és folyamatosan törekednünk kell arra, hogy a nyelvhasználat eredményeképpen létrejöjjön egyfajta produktum, mint például meg egyezés, döntés, ismeret- vagy véleményösszegzés, előadás, alkotás, írásmű stb.

### 3.2. Autentikus anyagok használata

A tanítás-tanulás tartalmának meghatározásánál kiindulópontként szolgálnak a tanulók számára a jelenben és a kiszámítható jövőben releváns életterek, élethelyzetek, szerepek, tevékenységek. Ez alapján kell kiválasztanunk a célok eléréséhez szükséges szövegfajtákat és szövegeket.

A nyelvtanulás során különös szerepet játszik a szöveg. A recepció folyamatának négy fázisában az írott vagy hallott szöveget észleljük, a szöveget mint számunkra lényegeset beazonosítjuk, azt mint nyelvi egységet szemantikai és kognitív szinten felfogjuk és a közlést a maga kontextusában értelmezzük. Ennek során számos készség működik közre: az észlelési, az emlékezet, a dekódolási, a következtetés levonása, a képzelőerő, az új összekapcsolása a már ismerttel stb. (KER, 2002). Ezeket a készségeket folyamatosan fejlesztenünk kell. Az önálló szövegprodukciónál pedig erre épülve kell a nyelvtanulóknak megvalósítaniuk a tervezés, a kivitelezés, az ellenőrzés és a javítás fázisait. Tehát rá kell hangolódniuk, fel kell készülniük a kommunikatív feladat elvégzésére, a kommunikatív feladatot a szükséges technikák alkalmazásával hatékonyan és sikeresen végre kell hajtaniuk, a felhasznált eszközök és technikák hatását felül kell vizsgálniuk, majd ezeket korrigálniuk, amennyiben szükséges. Hogy a nyelvtanulók mindezt kivitelezhessék, olyan szövegfajtákra, illetve szövegekre van szükség, amelyek a tanulók számára lényeges kommunikatív szituációkban fordulnak elő. A szövegek kiválasztásakor nemcsak arra kell ügyelnünk, hogy a tanulók képet kapjanak a célnyelvi ország(ok)ról, hanem az is legalább ilyen fontos, hogy azok felkeltsék a tanulók kíváncsiságát, elgondolkodtassák őket, ill. lehetőséget kapjanak arra, hogy kibontakozzon kreativitásuk.

Kiemeljük, hogy a projektek megvalósítása és az Internet használata során a nyelvtanulók autentikus kommunikációs környezetbe kerülhetnek, amelynek megteremtése a hagyományos tanteremben igen nehéz. A számítógép, ill. az Internet használata komoly motivációt is jelent a nyelvtanulók többségének. Egy izgalmas virtuális környezetben az adott kultúra részeseivé válhatnak, kapcsolatot teremthetnek anyanyelvükön beszélőkkel, viszonylag biztonságos környezetben próbálhatják ki nyelvtudásukat.

### 3.3. Kereszttantervi megközelítés

A kommunikatív, tevékenységközpontú, interkulturális megközelítésen alapuló fejlesztési programunk nem izoláltan kezeli az idegen nyelv elsajátítását. Ezt nem is teheti, hiszen e módszertani felfogás szerint, mint azt már hangsúlyoztuk, nem a nyelv rendszerének elsajátítása az idegennyelv-tanulás és -tanítás célja, hanem a nyelv kommunikációs eszközként történő használata. A programban ebből következően építünk a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során és életük egyéb területén szerzett tudására és tapasztalataira. Az oktatási anyagokban az ismeretkörök és témakörök változatosságát kínáljuk és valósítjuk meg, bevonunk más tárgykörbe, tudományágba, tantárgyba tartozó témákat (pl. irodalom, zene, földrajz, fizika, természet, szórakozás, divat), amelyek köztudottan érdeklik a korosztályba tartozók nagy részét. A más tárgyakkal kapcsolatos kölcsönhatás nemcsak a kereszttantervi tartalmakra vonatkozik, hanem módszerekre, eljárásokra is, melyeknek átvétele gazdagítja a nyelvi eszköztárat. A feladatok megvalósítása során (különösen projektjellegű vagy internetes feladatoknál) ösztönözzük a nyelvtanulókat arra, hogy az idegen nyelven „kutatásokat” végezzenek a választott tárgykörben, melynek következtében nemcsak nyelvi kompetenciáik fejlődnek, hanem az adott másik műveltségi területen is gazdagodik tudásuk. E folyamat alapfeltétele, hogy a tanulási-tanítási folyamat

tervezése és kivitelezése során a nyelvtanárok kapcsolatot tartsanak a többi érintett tanárral, beszéljenek egymással a haladás folyamatáról, az esetlegesen szükséges módosításokról és természetesen az elért tanulói sikerekről, eredményekről is. Ez által az idegennyelv-tanulás kölcsönhatásba kerül a többi érintett tantárggyal, és így a kompetenciafejlesztés mindegyik területen komplexebbé és következőképpen hatékonyabbá válik.

### 3.4. Kooperatív tanulás

A nyelv elsajátítása aktív nyelvhasználat során történik, ebből következően a kompetenciákat az azok aktivizálását igénylő feladatok megoldása közben, tevékenységek útján fejleszthetjük. Egy olyan programban, amelynek célja a kommunikatív kompetencia fejlesztése, ez azt is jelenti, hogy a feladatok nagy részét másokkal együttműködve végzik a tanulók. Ezért előtérbe kerülnek a társas tanulási módszerek és a kooperáció. Különösen érvényesülhet ez a projektek megvalósításának folyamatában, melyben a tanulók maguk döntenek el, hogy milyen projektet valósítsanak meg, milyen célokat tűznek ki maguk elé, milyen produktumot akarnak létrehozni, majd együtt tervezik meg és osztják fel a munkát. E folyamatban a tevékenységüket önmaguk irányítják, melynek során, ill. a projektmunka végén önmagukat, társaikat, a produktumot és a megvalósítás lépéseit értékelik. A csoportban való együttműködés ezen formája elősegíti az interperszonális kapcsolatok fejlődését, a problémamegoldás és konfliktuskezelés módszereinek elsajátítását is.

Fontos megemlíteni ugyanakkor, hogy a tanulók, amikor csak lehet, választhassanak a különböző nehézségi fokú és/vagy különböző tevékenységformát igénylő, ill. lehetővé tevő feladatok közül, azokat a feladat jellegének megfelelő munkaformában – egyedül, párban vagy csoportban –, a számára/számukra megfelelő munkatempóban végezhesék. Ezáltal lehetőséget kapjanak arra, hogy ismeretszintjüknek, érdeklődésüknek, szükségleteiknek, tanulótípusuknak, intelligenciatípusuknak stb. leginkább megfelelő módon bővítsék ismereteiket, fejlesszék készségeiket és képességeiket.

### 3.5. Önálló tanulóvá nevelés

A tanulói autonómia fejlesztése éveken átívelő, időigényes folyamat, melynek kezdeti szakaszában segítenünk kell a nyelvtanulókat szükségleteik felismerésében, saját céljaik kitűzésében, támogatnunk kell őket a tanulás szakaszainak és azok időbeli kereteinek megtervezésében. A fejlesztés során fokozatosan képessé válnak arra, hogy kiválasszák a célok eléréséhez szükséges forrásokat, hatékony módszereket, stratégiákat és technikákat, ezeket célirányosan alkalmazzák, miközben másokkal kooperatívan együttműködnek. Megtanulják az önellenőrzés és önértékelés módszereit, saját nyelvtanulási folyamatuk átgondolását, és az ehhez szükséges metakognitív stratégiákat. A reflektálást követően képesek arra, hogy az új szükségleteket felismerjék, és azt követően megtervezzék a további tanulási szakaszt.

A tanulási stratégiák és technikák elsajátításának előfeltétele, hogy a nyelvtanulók megismerjék, mely tanulótípushoz tartoznak, és a tanulás folyamatában lehetőséget kapjanak arra, hogy a próbálkozások, a megoldási kísérletek értékelése során megtapasztalják, mi segíti, ill. mi gátolja őket a tanulásban. Nagyon fontos, hogy minden nyelv tanításának folyamatába beépítsük a tanulók metakognitív kompetenciáinak fejlesztését, rendszeresen alkalmazzuk a tudatos tanulás módszereit. Vagyis kisebb-nagyobb egységek lezárása előtt ösztönözzük a tanulókat arra, hogy elgondolkodjanak az általuk alkalmazott módszerekről, stratégiákról, azok hatékonyságáról, megállapítsák, hol tartanak most, milyen szintet értek el, milyen téren kell még fejlődniük, hogy a kitűzött célokat (részcélokat) elérjék. Mindez megvalósítható, ha az általunk használt eszközök használatába beavatjuk és alkalmazásában segítjük a nyelvtanulóinkat. Az önálló tanulóvá nevelés végső célja, hogy a tanulók képesek legyenek felelősséget vállalni saját tanulási folyamatukért.

### 3.6. Differenciálás

A tanuláshoz mint egyéni konstruktív folyamatnak a felfogásából következik az individualizálás és a differenciálás szükségessége. A differenciálás a tanulási-tanítási folyamat tervezését, szervezését és megvalósítását érinti, amikor is a folyamat egészében vagy egy részében a különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező tanulók párhuzamosan, eltérő módon, testre szabott, speciális feladatot végeznek.

A tanulót és a tanulást a középpontba helyező programnak tekintetbe kell vennie, hogy a tanulók tudásszintjük különbözősége mellett még sok más szempontból is különböznek egymástól, ezért biztosítani kell a tanulók számára az egyéni utakat is. Eltérő lehet pl. a tanulók érzékszervi beállítottsága, amely meghatározza, hogy melyik érzékszervi csatornájukat tudják eredményesebben használni a tanulásra. A program az érzékszervi csatornák változatosságát, váltakozását és választhatóságát kívánja megvalósítani, mely azt jelenti, hogy a tanulás folyamatában a tanulóknak lehetőségük nyílik arra, hogy több érzékszervüket is bevonják a tanulásba: hallják, lássák, tapintsák, szagolják, eljátsszák stb., amit tanulnak.

A tanulók eltérnek intelligenciatípusukban is. Howard Gardner (1993) nyolc intelligenciát különböztet meg (vizuális-térbeli, testi-kinesztetikus, verbális-nyelvi, zenei-ritmikai, matematikai-logikai, intraperszonális, interperszonális, természetbúvár). Ebben a programban minden intelligenciatípus igényeit figyelembe kívánjuk venni.

A tanulók különböznek egymástól abból a szempontból is, hogy a kreatív folyamatok mely szakaszában és szerepeiben működnek a leghatékonyabban (pl. az információ- és anyaggyűjtés, az ötletelés, a végső megoldás kiválasztása a szempontok mérlegelésével vagy az ötlet megvalósítása). A tanulóknak alkalmat kell kapniuk, hogy kipróbálják magukat a különféle szerepekben, gyakorolják azokat, és ha lehetőségük van rá, tudatosan válasszanak közülük.

A számítógéppel segített órák során a források és a lehetséges feladatok bősége alkalmat ad az egyéni tanulási módszerek figyelembevételére, a lemaradók szükségleteiknek megfelelő fejlesztésére, a tehetséggondozásra, ill. a fejlesztendő készségek területek szerinti differenciálására is. A nyelvórán szerzett számítógépes tapasztalatok visszahatnak az egyéni tanulásra, a nyelvtanulók sikeresen használhatják az Internetet iskolán kívüli, önálló tanulásra is.

### 3.7. Tanári és diákszerepek

Az idegennyelv-tanítást a többi tantárgytól eltérően a tanítási nyelv kettős funkciója jellemzi, vagyis az, hogy az idegen nyelv tananyag, egyúttal az órai kommunikáció eszköze is. Alapvetően ebből következnek a nyelvtanári és nyelvtanulói szerepek sajátosságai, melyek a nyelvtanulás-tanítás céljaitól, az alkalmazott módszerektől függően változnak. Nem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül, hogy a nyelvtanári szerep tudatos, ill. akaratlan, megválasztását, mint minden más kommunikációs helyzetben, a szituáció és a szerepek értelmezése is befolyásolja. A szerepértelmezés természetesen nem vonatkozatható el a környezet és a kommunikáció résztvevőinek szerepekre vonatkozó elvárásaitól. A nyelvtanári szerepek megválasztását és gyakorlását – mint minden más szakos tanár esetében is – egyúttal a célok függvényében választott didaktikai-módszertani eljárás is befolyásolja.

A modern idegen nyelv-tanulás, -tanítás céljainak megfelelően a nyelvtanár feladata, hogy a nyelvtanulót felkészítse a majdani kommunikációs szerepeire, hozzásegítse az idegen nyelvi cselekvéshez szükséges kompetenciák, ismeretek elsajátításához, olyan stratégiák és technikák alkalmazásához, melyeknek segítségével a nyelvtanuló fokozatosan átveszi saját tanulási folyamatának irányítását.

Ennek megvalósítása paradigmaváltást, és ebből következően a nyelvtanári és a nyelvtanulói szerepek átértelmezését feltételezi. A szükséges kompetenciákat ugyanis abban az esetben sajátíthatja el a nyelvtanuló, ha a tanulási folyamat során a legkülönbözőbb szerepekben kipróbálhatja magát, és ha nemcsak befogadó, hanem a tanulási-tanítási folyamat aktív részese is.

A régi és az új tanulási paradigma közötti néhány lényeges különbség felvázolásában Majorosi Anna (2006) megközelítésére támaszkodunk, mely szerint az új paradigmában a kívülről meghatározott tanulást az egyén által meghatározott tanulás, az instrukcióközpontú tanulást a feladat- és projekt-

központú tanulás, az elméleti-verbális tanulást a gyakorlatközpontú szituatív tanulás, a tanár-tanuló interakciót a tanulók és problémamezők közötti interakció váltja fel. Az új paradigmát továbbá aktív tudáskonstrukció és tudásmegújítás jellemzi, a tanulás az osztálytermen kívül sokféle más környezetben is folyik.

A tanulás-tanítás tervezése során nem az a kérdés, hogyan közvetíti a tanár a tananyagot a tanulóknak, hanem egyre inkább az, hogyan alakítsa ki a teret a nyelvtanulók számára ahhoz, hogy a tanulók önállóan dolgozhassanak a tananyagon, hogy egyedül, ill. társaikkal közösen felfedezhessék az újat, miközben alkalmazzák ismereteiket, és kipróbálják a már korábban elsajátított stratégiákat, technikákat. A célok elérése érdekében a nyelvtanulók a nyelvtanulás-tanítás folyamatában fokozatosan egyre több szerepet vesznek át, a nyelvtanár pedig következképpen háttérbe vonul, és közvetlen irányító szerepei helyett más szerepek dominálnak. A hagyományos szerepein túl – ismeretközli, előadó, instrukciókat osztó, értékelő, osztályozó, nevelő, a kommunikatív, cselekvésorientált nyelvoktatásban idegen nyelvi modell és kommunikációs partner – a tanácsadó és moderátor szerepei kerülnek előtérbe. Tanácsadóként vezeti a nyelvtanulókat az adott nyelvi jelenségek felismeréséhez, tanulási és kommunikációs stratégiák elsajátításához, eljuttatja őket saját tanulási folyamatuk megszervezéséhez és értékeléséhez. Mindez úgy valósítható meg, hogy a tanár egyre kevésbé avatkozik be az adott tanulási folyamat kivitelezésébe, de figyelemmel kíséri, hogyan folyik a tevékenység, hogyan értékelik a tanulók önmagukat, ill. a társaikkal együttesen végzett munkában saját és társaik szerepét és teljesítményét, és szükség esetén tanácsot ad. Ez a tanácsadói szerep azt jelenti, hogy az adott folyamat és eredmények ismeretében a tanár megfigyeléseinek visszatükrözésével, tényfeltáró kérdéseivel elvezeti a tanulókat a probléma felismerésig és megoldásáig anélkül, hogy ő maga konkrét javaslatokat tenne.

A nyelvtanár a következő tanítási helyzetekben alapvetően moderátori szerepet tölt be: az egyéni vagy csoportban létrehozott munka eredményének bemutatása (és közös értékelése), egy-egy témáról folytatott beszélgetés, vita, problémamegoldó beszélgetés, konfliktuskezelés során, melynek célja, hogy a tanulók kicserélhessék egymással gondolataikat, megismerhessenek a sajátjuktól eltérő véleményt, álláspontot, és ütköztethessék azokat egymással, ill. közösen hozzanak döntést. Ez egy semleges szerep, melynek során a moderátor betartja az általános kommunikációs szabályokat, ill. ügyel azok betartására, lehetőséget és teret nyújt minden résztvevőnek a megnyilvánulásra anélkül, hogy maga véleményt nyilvánítana, befolyásolná a gondolatmenetet vagy értékelné a hozzászólásokat. A moderátori szerepet megfelelő előkészítés után természetesen átadhatja a tanár a tanulócsoporthoz valamilyen tagjának is.

A tanórai tevékenységformák együtt járnak a tanári és tanulói szerepek megváltozásával. A tanulóknak aktívabban, önállóan, ill. együttműködőbben kell a tanulási folyamatban részt venniük. Ezért fontos, hogy a program keretén belül a tanulók autonómiáját és együttműködési készségét is fejlesszük, ill. biztosítsuk, hogy a megváltozott tanulói szerep gyakorlásához megfelelő tanulási és kooperatív stratégiákat sajátítsanak el.

A számítógéppel segített nyelvoktatás során tovább differenciálódik a tanár- és diákszerep. A középiskolás diákok többsége jobban ért a technikához, mint a nyelvtanár. Így a diákok olyan tudás birtokában vannak, amellyel elősegíthetik nyelvi előrehaladásukat, míg a tanár támogatja őket a tanulás módszertana, ill. a nyelvi készségek elsajátításában. Ez a felelősség-megosztás az oktatás egészét demokratikusabbá, ezáltal hatékonyabbá is teszi. A diákok felelősséget vállalnak előrehaladásukért, szívesen segítenek az apró technikai problémák megoldásában. Természetesen nem kezdhet a nyelvtanár Internetet használni a nyelvórán anélkül, hogy alapvető felhasználói ismeretei lennének. Nem kell azonban arra várnia, hogy valamilyen elképzelt profi szintre jusson.

A tanulási-tanítási folyamat alapfeltétele, hogy a nyelvtanár önmaga is folyamatosan reflektálja saját tanítását, módszereit, tapasztalásait és a folyamatban játszott mindenkori szerepét.

### 3.8. A tanórai nyelvhasználat

A kommunikatív, cselekvésorientált tanítás-tanulás folyamatában kívánatos, hogy az óravezetés nyelve a célnyelv legyen. A kezdő évfolyamokon a fokozatosság elvét azonban be kell tartani, ha el akarjuk kerülni, hogy a tanulók elveszítsék tanulási kedvüket. Fontos az anyanyelv használata a későbbi tanulás folyamán is, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen aktívan részt venni a témák kialakításában és a tartalmak feldolgozásában. Mivel a tanulás folyamatában fontos szerepet játszanak hozott ismereteik, tapasztalataik, véleményük, melyeket a tanulásnak bizonyos szakaszaiban csakis az anyanyelvükön képesek megosztani tanárukkal és társaikkal, ezért természetesnek és előrevívőnek kell tekintenünk az anyanyelv időszakos bevonását is. Ugyanakkor lényeges, hogy minden anyanyelven megvalósított lépéshez kapcsolódjon egy vagy több olyan feladat is, mely csakis a rendelkezésre álló célnyelvi ismeret birtokában oldható meg. Építenünk kell továbbá a tanulók másik idegen nyelv tanulása során szerzett ismereteire és kompetenciáira is, sőt alkalom adtán érdemes bevonni ezeket, főként akkor, ha a tanulók maguk kezdeményezik azt.

Az anyanyelv használata nemcsak a kezdő nyelvtanulóknál elfogadott. Bizonyos tevékenységek során (pl. önértékelés, javaslattevés, spontán véleménynyilvánítás) a későbbiekben is használhatják azt, különösen az esetben, ha alkalmazásának kommunikatív vagy érzelmi okai vannak. Célszerű azonban a kommunikációt, amint lehet, visszavezetni a célnyelvre.

Célunk az is, hogy minél több valós, igazi beszélgetés folyjon az órán. Ennek megvalósítása érdekében a nyelvtanárnak ki kell használnia azokat a tanítási helyzeteket is, melyek a szervezési szakaszokban és a „fegyelmezési” helyzetekben kínálkoznak, és melyek sokszor nem a célnyelven folynak, holott ezekben a szituációkban a jövőre nézve sok hasznos nyelvi ismeretet és kommunikációs stratégiát sajátíthatnának el a nyelvtanulók.

## 4. ÉRTÉKELÉSI ALAPELVEK ÉS MÓDSZEREK

### 4.1. Alapelvek

Ahogy a nyelvi fejlesztési célok megfogalmazásánál fentebb már láttuk, az idegen nyelvi programterv célja a program minden szintjén a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának és ezen belül elsősorban produktív nyelvi készségeinek a fejlesztése. Ezért alapvetően fontos, hogy az értékelés is a célként megjelölt *kompetenciákra irányuljon*, ne a nyelvi rendszer elemeire (szókincs, nyelvtan). Ennek alapvető feltétele, hogy az értékelés *kommunikatív nyelvhasználat során történjen*, melynek kellékei: kommunikációs helyzet, kommunikációs szándék és valamilyen ismeretbeli, felfogásbeli vagy véleménybeli különbség, amelyet a beszélőtársak a kommunikáció során áthidalnak. Az értékelés legfőbb kritériuma pedig az, hogy a kommunikáció során teljesül-e a kommunikatív szándék, megvalósul-e az ismeretközlés, ill. véleményátadás, létrejön-e a kívánt tranzakció, és hogy a kommunikáció módja megfelel-e a kommunikatív helyzetnek. Az ilyenfajta nyelvi tevékenység értékelése *szubjektív*. Szubjektív értékelésen azt értjük, hogy a feladatnak nincs egyetlen, objektív kulcsként alkalmazható megoldása, melyhez a teljesítményt mérni lehet, hanem minden megoldás a végtelen számú lehetséges változatok egyike, amelyről az értékelő személy előre meghatározott szempontok szerint véleményt alkot, és amelyet *kvalitatív módon és szöveges* formában jellemez. Az értékelés szempontjainak meghatározásában hasznos segítséget nyújthat a KER „A szóbeli nyelvhasználat minőségi szempontjai” című táblázata (KER, 2002:36-37), mely a szóbeli kommunikáció értékelésének következő kritériumait írja le az egyes nyelvi szintekre vonatkozóan: választékosság (nyelvi eszközök használata); nyelvhelyesség; folyékonyosság; interakció és koherencia.

Az idegen nyelven való kommunikáció, különösen a közönség előtt zajló verbális kommunikáció nagy kockázatvállalást jelent a nyelvtanuló számára, mert kiszolgáltatja, sérülékennyé teheti az egyént. Fontos, hogy a kommunikatív nyelvóra olyan légkörben folyjon, amiben a tanulók könnyen vállalják ezt

a kockázatot. Ennek a bizalommal teli légkörnek a megteremtésében kiemelkedő szerepe van azoknak az értékelés során a tanár által alkalmazott módszereknek, *amelyekkel növelni lehet a nyelvtanuló önbizalmát, önbecsülését, önismeretét.* Az ilyen értékelés *fejlesztő jellegű,* azt emeli ki, amit a tanuló már megtanult, amit tud, és a hibát mint a tanulási folyamat természetes velejáróját kezeli, mely a tanár és a tanuló számára egyaránt lényeges információkat hordoz.

Mivel a közoktatásban ritka a homogén tanulócsoport, ez egyben azt is jelenti, hogy az értékelésnek *tekintettel kell lennie a tanulók eltérő kiindulási nyelvi szintjére,* eltérő képességeire, haladási ütemére stb. Célszerű a tanulók értékelésére differenciált kommunikatív tevékenységeket és/vagy kritériumokat használni, s az elért teljesítményt nem (csak) a csoporthoz, hanem a tanuló korábbi teljesítményeihez viszonyítva is megállapítani.

Egy idegen nyelv elsajátításának és a megszerzett nyelvtudás fenntartásának feladata nem ér véget az osztályteremben, és nem zárul le a szervezett oktatással, hanem egy életen át tart. Ezért fontos, hogy a tanulókat autonóm nyelvtanulókká neveljük. Ennek fontos eleme az *önértékelés.*

A tanulói kooperáció szempontjából döntő fontosságú, hogy a közös csoportmunkában nyújtott teljesítményt együttesen, *a teljes csoportra* vonatkozóan értékeljük, ne egyénekre bontva, ill. hogy az értékelésbe vonjuk be a tanulók egymásról alkotott véleményét. Mind az önértékelésnek, mind a tanuló-társak értékelésének feltétele az osztálytermi demokratikus légkör, melynek fontos eleme, hogy az értékelés *transzparens* módon zajlik, vagyis szempontjai, ideje, módja a tanuló számára ismert, ill. a tanulókkal közösen kialakított.

Egyetlen előre megírt program sem szól egyetlen adott tanulócsoporthoz és egyetlen konkrét tanulóhoz sem, hanem valami általánost céloz meg. A tanár az, aki a programot az adott tanulócsoport és az adott diákok szükségleteihez és céljaihoz tudja igazítani. Ennek a finom hangolásnak is kiváló eszköze az értékelés. A tanár a tanulók nyelvi szintjéről és szükségleteiről összegyűjtött információkat arra is fel tudja használni, hogy *a folyamatot a tanulók változó igényeihez, aktuális nyelvi szintjéhez igazítsa.*

Az oktatási anyagok értékelési alapelveinek kialakításakor figyelembe vettük a pedagógiai kutatások és fejlesztések eredményeit. A három alapvető értékelési forma (szummatív, diagnosztikus és formatív) közül a formatív értékelés módjait dolgoztuk ki részletesebben. Nem jeleztük a szummatív (a tanulási folyamat rész- vagy végeredményét mérő) értékelési lehetőségeket, mert ezeket minden pedagógus ismeri és alkalmazza. Azzal, hogy minden oktatási anyag vagy modul megvalósítása során értékelhető produktum keletkezik, ill. valós tanulási folyamat megy végbe, melynek kimeneti sikerességét mérni lehet, biztosítjuk a szummatív értékelés feltételeit is. Felhívjuk ugyanakkor a figyelmet, hogy mint minden értékelési módszerrel, a szummatív értékeléssel sem csak a tanulói teljesítményt mérjük, hanem a tanári munka sikerét is. Az alacsony tanulói teljesítményszintnek mindig maga után kell vonnia a pedagógiai magatartás korrigálását.

A diagnosztikus méréssel sem foglalkozunk, mert a tanulók szintjének felmérésére, a szükséges fejlesztési irányok általános meghatározására nem az egyes modulok, hanem a teljes tanítási program (tanmenet, helyi tanterv) szintjén kell megtörténnie. Ugyanakkor a modulok feldolgozása során a tanárok és a diákok találkozhatnak olyan standardizált tesztekkel is, amelyekre a tervezés alapozható. Természetesen a diagnosztikus mérés is alkalmas lehet az egyéni fejlődési utak egyes pontjain a szükséges lépések meghatározására.

Az idegen nyelvi programtanterv eszközöket és megoldásokat kínál ahhoz, hogy a tanár a tanulási folyamatot egyéniesítse, a fejlődést az egyes tanulók szintjén vegye észre, és az egyéni tanulási utakat ennek megfelelően tervezze meg, lehetőleg az érintett diák bevonásával. Bár a formatív értékelés is járhat osztályozással, mégsem az a lényege. Sokkal fontosabb a vele járó személyes figyelem és irányítás. Célja a pozitívumok megerősítése, valamint a szükséges fejlődéshez vezető lépések meghatározása. A formatív értékelés az egész életen át tartó tanulás képességének fejlesztését szolgálja azzal, hogy hozzájárul a tanulói felelősség kialakulásához és a tanulási módszerek fontosságának tudatosításához.

## 4.2. Példák az alapelveket megvalósító lehetséges értékelési módszerekre

Értékelési alapelvek	Példák lehetséges értékelési módszerekre
Kompetenciákra irányuljon és kommunikatív nyelvhasználat során történjen	<p><i>Portfólió:</i> A tanulói munkák meghatározott, közösen kialakított elvek szerinti gyűjteménye. Egy-egy tanulási szakaszban általában előre meghatározott darabszámú és jellegű (pl. műfajú) munkát tartalmaz, összeállításában a tanárnak és a diáknak is van szerepe. Tárolható valóságos vagy digitális mappában. Bármikor áttekinthető, a tanulási folyamat egészéről ad képet, megbízhatóbb, mint a szummatív értékelés, növeli a tanulói felelősséget. Sokféle formája és ennek sokféle eleme létezik. Pl. egy dobozban, dossziében összegyűjti a tanuló a munkáit: leveleket, történeteket, posztereket, előadások jegyzeteit és szemléltető anyagát, szerepjátékok, előadások, drámajátékok hangfelvételeit, videofelvételeket, fotókat stb., és egy kérdőív segítségével értékeli magát, majd ugyanezt a kérdőívet kitöltve megkapja egy tanulótól és a tanártól is. Az érdemjegy ezek összegzéséből születik. Kommunikációs feladat során előre ismertetet/egyeztetett szempontok szerint megfigyeljük a tanuló nyelvi viselkedését, és regisztráljuk azt. Az így készült feljegyzést is a portfólióba tesszük.</p> <p><i>Egy tanuló értékeli a csoport munkáját:</i> Előre megadott szempontok alapján, mindig más végzi az értékelést, és általában egy-egy óra sikere, eredményessége mérhető vele. Fontos, hogy módot adjunk a többiek hozzászólására is.</p>
Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges	<p><i>Kommentár (tanári vélemény):</i> Szóban és írásban is szöveges visszajelzést kap a tanuló érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül. Az értékelés kiemeli erősségeit, és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeli jövőben reálisan képes megoldani.</p> <p><i>A társak értékelése (Peer review):</i> A tanulók párban vagy csoportban, előre (általában közösen) megállapított szempontok alapján értékeli a tanulási folyamatot akár a csoport, akár a tanulópár szintjén. Erősen megnöveli a felelősséget, tudatosítja a tanulási folyamat egyes elemeinek szerepét. A folyamatra koncentrálnak, nem a végeredményre. Tárgya lehet egyetlen tevékenység, egy tanóra vagy egy teljes modul.</p> <p><i>Csoportmegbeszélés:</i> A nyelvtanulói csoportnál kisebb, az adott feladatot együtt végző diákok megbeszélése ez, különösen szükséges a hosszabb, projektjellegű tevékenységek során az addig elért eredmények megbeszélésére és a további lépések meghatározására.</p>
Növelje az önismeretet, önbizalmat, önbecsülést	<p><i>Önértékelés:</i> Ennek az értékelési módszernek az az alapfeltétele, hogy megtörténjen az egyéni (esetleg páros vagy csoportos) tanulási célok kitűzése, és ez illeszkedjen az egyéni fejlődési szükségletekhez, valamint mérhető legyen. Pl. a tanuló a modul kompetencialistájának segítségével a modul elvégzése után megállapítja, hogy mit tanult.</p> <p><i>Dicséret, jutalmazás:</i> A tanuló pl. „Oklevelet” kap, ha valamit megtanult vagy pozitívan alakított, ünneplik, ha valamit sikerrel megoldott. A tanár összegyűjti az órán hallott jó nyelvi megoldásokat, felírja őket a táblára, dicsér, megtapsol.</p> <p><i>Kommentár:</i> A tanuló írásos munkájának tartalmára a tanár írásban válaszol, miközben helyes példákat ad azokra a nyelvi elemekre, melyeket a tanuló helytelenül használt.</p>

Értékelési alapelvek	Példák lehetséges értékelési módszerekre
<p>Legyen fontos része az önértékelés és a társak értékelése</p>	<p><i>Az önértékelés további módjai:</i> Mielőtt a tanár saját maga értékelné a tanuló teljesítményét, önértékelést kér a tanulótól. Ennek szempontjai megegyeznek a tanár által használt szempontokkal (ezeket közösen dolgozták ki, de legalább előre megismerték) A tanuló a feladatok megoldása után kap időt, hogy saját munkájáról, hozzájárulásáról reflektáljon, azt lerögzítse.</p> <p><i>Csoportos értékelés</i> <i>Konferencia:</i> A tanulócsoport és a tanár közösen nézik meg és értékelik az elkészült feladatokat, műveket, gyűjteményt (portfólió). A tanár a csoport egy tagja, egy szavazat.</p> <p><i>Tanulói napló vagy a kompetenciákat felsoroló eredménylista:</i> A naplónak sablont kell tartalmaznia, amely alkalmas az elért eredmények rögzítésére, a hiányosságok feltárására és a követendő lépések meghatározására. Egyszerű formája a követelményeket tartalmazó részletes lista, amelyet a tanulási folyamat (szakasz) elején állít össze a tanár, a diák pedig bármikor kipipálhatja azt az elemet, amelyet elért. Pl. A tanuló tanulási „könyvelést” vezet a következő lehetséges fejlécekkel: Ez jól megy nekem. / Ebben fejlődnöm kell. / Ez sikerült. / Ezzel problémám volt.</p>
<p>Legyen pozitív, „mit tud?” alapú</p>	<p><i>Jó megoldások a táblán:</i> A tanár összegyűjti az órán hallott jó nyelvi megoldásokat, felírja őket a táblára, dicsér, megtapsol.</p> <p><i>Jó megoldások írásbeli visszajelzésnél:</i> A tanuló arról kap írásos visszajelzést egy szóbeli produkció után, hogy mit tudott jól megoldani.</p>
<p>Legyen transzparens</p>	<p><i>Kritériumok:</i> A tanulási célok és a sikerkritériumokat közösen és előzetesen megállapítja a tanár és a csoport. Előre egyeztetett időpontban a tanuló pl. előadást tart. Az értékelés szempontjait előre kézbe kapja. Az érdemjegyek tartalmi követelményeit előre írásban közöljük / alakítjuk a tanulókkal (pl. Ötöst érdemel az, aki... típusú leírásokban).</p>
<p>Alkalmazza a csoportos értékelést</p>	<p><i>Közös csoportértékelés:</i> A csoportmunka után a csoport összes tagja ugyanazt az értékelést kapja (szövegeset, ill. érdemjegyet). Utána a csoport értékelő lappal, irányított módon elemzi, hogy ki mivel járult ehhez hozzá. Egymásnak üzeneteket írnak, amelyben megfogalmazzák, hogy kitől mit várnak a következő együttes munka során.</p>
<p>Vegye figyelembe az eltérő kiindulási nyelvi szinteket</p>	<p><i>Szintezett feladatok értékelése:</i> Olyan feladatok keretében értékel a tanár, melyeknek több megoldása is létezik (pl. igen/nem választás helyett többfokozatú skálát ad meg). Olyan feladatok keretében értékel a tanár, melyek több nyelvi szinten is megoldhatók (pl. egy szerepjáték két szerepe nem azonos szintű interakciót kíván: az egyik szerep inkább rutinszerű elemekből áll, a másikban több az improvizatív elem).</p>

## 5. AZ OKTATÁSI ANYAGOK TÍPUSAI

### 5.1. Az oktatási anyagok jellege

Az idegen nyelvi programterv az idegen nyelvi kompetencia fejlesztéséhez kidolgozott, részben vagy egészében választható oktatási anyag modulrendszerű kiegészítő anyaga, melyet a közoktatásban az általános iskolák, a gimnáziumok és a szakközépiskolák 12–19 éves diákjainak tanórai munkájához ajánlunk. A programterv tartalmaz minden olyan elemet, amely a megvalósításhoz szükséges úgy a tanuló, mint a tanár számára.

A kiegészítő tananyag moduláris rendszerben épül fel. Egy-egy modul általában 5 (16–19 éves korosztálynál legtöbbször 3) tanórát ölel fel. Az oktatási anyagok a NAT követelményeire támaszkodnak, de nem követik egyik kerettantervet és tankönyvet sem. Olyan (nyelvi) készségek fejlesztését szolgálják és olyan általános témákkal foglalkoznak, hogy bármelyik helyi tantervbe és tanmenetbe beilleszthetők. A program fókuszában, annak kommunikatív és kreatív jellege miatt, a produktív készségek állnak: az interakció, az összefüggő beszéd és az írásbeli szövegalkotás. Ezekben belül pedig a szóbeliség élvez további elsőbbséget. A produktív készségek fejlesztése természetesen itt sem válik el a receptív készségek fejlesztésétől, csupán a hangsúly tolódik el a beszéd és az írásbeli produkció irányába. A hallás utáni értés és az olvasás mintegy azokat „kiszolgálva”, pl. témát, ismeretet, információt, motivációt, modellt szolgáltatva jelenik meg.

A tananyagok megválasztása, kidolgozása és elrendezése, a feldolgozásukra javasolt lépések, munkaformák stb. lehetővé teszik a tanulócsoporton belüli személyre szabott, azaz differenciált oktatást, a különböző nyelvi szinteknek megfelelő feladatválasztást, valamint a teljes tanulói személyiség aktivizálását épp úgy, mint a tanulói kreativitás kiaknázását és sokirányú fejlesztését.

A moduláris rendszer lehetővé teszi, hogy az alkalmazó tanár válasszon a felkínált oktatási anyagok közül, és a megfelelőnek ítélt modulokat úgy integrálja tanmenetébe, ahogy azt az adott tanulócsoport szempontjából a leginkább megfelelőnek itéli.

### 5.2. Kreatív kommunikáció

Korunk társadalmát a nemzetközi gazdasági, kulturális és személyes emberi kapcsolatok sokfélesége jellemzi. Minden korábnál nagyobb mértékű az információ- és árucseré, valamint az országok közötti népességvándorlás. Ennek következtében Magyarországon is a munkahelyek egy részében a kollégák, ill. a vevő- vagy ügyfélkör egy része nem beszél magyarul. Egyre nő azoknak a száma, akik nemzetközi munkacsoportokban dolgoznak, külföldön tanulnak vagy ott vállalnak munkát. A szabadság eltöltésének mind többek által kedvelt formája az utazás, mely gyakran irányul külföldre. A telekommunikáció, a média és az informatika egy közös vérkeringésbe kapcsolta a világ népeit, jelentősen felgyorsítva így az információáramlást. Ilyen körülmények között az iskolai idegennyelv-oktatás feladata, hogy felkészítse a tanulókat a nemzetközi kommunikációra az élet legkülönbözőbb területein.

E cél elérése érdekében, mint fentebb részleteztük, szem előtt kell tartani, hogy az oktatás valós nyelvhasználói szükségletekre épül, a tanítási-tanulási folyamat középpontjában a tanuló áll, aki szükségletei kielégítésére az idegen nyelv alkalmazásával kommunikatív tevékenységeket hajt végre.

Ez a típusú oktatási anyag a nyelvtanulást mint konstruktív folyamatot értelmezi, a tanulás *szociál-konstruktivistá* megközelítését képviseli. Ez a felfogás ötvözi Piaget, Donaldson és Bruner kognitív pszichológiai nézeteken alapuló konstruktivizmusát, Rogers *humanisztikus* szemléletét, valamint Vygostky és Feurestein álláspontját a tanulásról mint *társas kapcsolatokra épülő* interakcióról. Abból indulunk ki, hogy a tanuló bármilyen tanulási kontextusba magával hozza *meglévő ismereteit*, tapasztalatait, elvárásait, és az új ismereteket a már meglévő ismeretstruktúráiba sajátos, *egyéni módon* asszimilálja. A tanulási folyamat során a tanuló *egész személyisége* formálódik, általános és nyelvi kompetenciái állandó kölcsönhatásban fejlődnek. Célszerű tehát az új ismeretek prezentálását megelőzően aktivizálni a már meglévő ismereteket.

A tanuláshoz mint egyéni konstruktív folyamatnak a felfogásából következik az individualizálás és a differenciálás már említett szükségessége. Fontos, hogy a tanuló, amikor csak lehet, választhasson a különböző nehézségi fokú és/vagy különböző tevékenységformát igénylő, ill. lehetővé tevő feladatok közül, lehetőséget kapjon arra, hogy ismeretszintjének, érdeklődésének, tanulótipusának stb. leginkább megfelelő módon fejlessze készségeit és képességeit.

A nyelvtanulás az egész személyiségre ható folyamat, ezért a nyelvi készségek fejlesztése az *általános készségek fejlesztésével integrálva* jelenik meg ezekben az oktatási anyagokban, modulokban is, még pedig olyan feladatok formájában, amelyek azt is figyelembe veszik, hogy az érzelmi hatások jelentősen befolyásolják a tanulási képességet és a kreativitást.

A 12–19 éves korosztálynál – a kamaszkor elejétől a felnőttkor elejéig ívelő életszakaszban – egyre nagyobb hangsúlyt kap a tudatos nyelvelsajátítás és a belső motiváció, melyek kialakítása és fejlesztése különösen fontos feladata a *Kreatív kommunikáció* típusú oktatási anyagnak. Ugyanakkor azok a nyelvtanulók, akik első idegen nyelvüket kisiskoláskorban kezdték tanulni, ill. a média és informatika által rendszeresen kapcsolatban állnak legalább egy idegen nyelvvel, megőrzik spontán nyelvtanulói készségük egy részét, melynek fenntartása és kiaknázása szintén lényeges feladat. Ezekből adódóan ebben a típusban a tudatos, explicit és spontán, implicit nyelvtanulást lehetővé tevő tevékenységformákat egyaránt alkalmazunk.

A kamaszkorra jellemző ez a két nagy kérdés: „Ki vagyok én?”, „Kikhez tartozom?”. A nyelvoktatás kiváló alkalmat teremt olyan nyelvfejlesztő gyakorlatokra, melyekben az egyéni vagy a tanulócsoporthoz van a hangsúly, az egyén, ill. tanulócsoporthoz szolgáltatja a kommunikáció tartalmát. Ezekben a feladatokban lehetőség nyílik érzések és gondolatok megosztására, a csoportban a hasonlóságok és különbségek feltérképezésére. A szerepjátékok, a szimulációk és a drámajátékok pedig kiváló alkalmat nyújtanak a tanulóknak arra, hogy más identitásába rejtőzve megnyilatkozzanak, ill. hogy egy lehetséges emberi szerepet kipróbáljanak.

Az egyre növekvő tudatosság, az én- és csoporttudat azt is jelenti, hogy a kamaszok általában nagyra értékelik, ha választási lehetőségük, döntési vagy véleményezési joguk van őket érintő kérdésekben. Ezért ezekben az oktatási anyagokban a választhatóság elvét is szem előtt tartjuk. Fontos kérdés a kamaszok érdeklődési köre és ismeretei, hiszen ezekre építhetünk a program megvalósítása során.

Az oktatási anyag alapvető célja a tanulói kreativitás fejlesztése. Lényeges szempont, hogy a tanulók fantáziájuk segítségével tágítsák tapasztalataikat, élményeik körét. A tanulók egy-egy adott feladat megoldása során sokféle lehetőséget kapnak arra, hogy különböző forrásokból, eltérő módszerekkel és eszközök használatával megszerezzék a szükséges ismereteket, anyagokat. Lehetőség nyílik számukra, hogy a meglévő ismereteket, anyagokat, eszközöket az újonnan szerzettekkel hatékonyan ötvözzék, és ezeket ötletesen továbbfejlesszék, újszerűen, akár szokatlan funkcióban is használják.

A feladatok kivitelezése során olyan különféle kifejezési eszközöket használnak, melyekkel színesebbé, egyénibbé, kifejezőbbé tehetik kommunikációjukat. Számos kommunikációs és problémamegoldó stratégiát ismernek meg, próbálnak ki és alkalmaznak, melyek elősegítik a hatékony, eredményes kommunikációt. Képesé válnak véleményüket kifejteni, hatásos érveket és ellenérveket felhozni, társaikkal megállapodásra jutni, közös döntést hozni.

Az oktatási anyagok, modulok fejlesztik a tanulók interkulturális kompetenciáit. A program célja, hogy a tanulók megismerjék a célnyelvi országok, kultúrák különböző aspektusait, az anyanyelvi beszélők egyes ünnepeit, szokásait, udvariassági fordulatait, tudatában legyenek az emberi élethelyzetek sokféleségének és az alapvető emberi azonosságoknak, megtanuljanak nyitottan, érdeklődően, empátiával és segítőkész szándékkal fordulni más népek képviselői felé. Képesek legyenek velük személyes kapcsolatot teremteni.

### 5.3. Projektek a nyelvórán

A projekt egy olyan komplex tevékenységsor, amelyet a benne résztvevők közösen meghatározott céllal és együttesen megtervezett tevékenységeken keresztül végeznek el, melyek eredményeként konkrét, valódi produktumot hoznak létre. A projekt átfogó célja az, hogy valós élményt nyújtson, integrálja a tanulók nyelvi készségeit, és fejlessze az olyan általános tanulási kompetenciáit, mint a tervezés, információszerezés, kooperatív tanulás stb. A projektmunka tanulóközpontú, a tanulók a projektmunka során az idegen nyelv elemeit saját céljaiknak megfelelően használják fel.

A projekt fontos *motiváló* tényező lehet, mivel azt a tanulók személyre szólónak érzik. Ebben a folyamatban maguk döntenek el, hogy *milyen* projektet *hogyan* valósítanak meg, és tevékenységüket önmaguk irányítják.

A projektmunka összetettségéből következően alkalmas arra, hogy olyan területekről tanuljanak, melyeket egyébként a tantervek nem tartalmaznak (pl. magyarországi és kisebbségi kultúrák összevetése).

A projektcsoportban való együttműködés elősegíti az *interperszonális kapcsolatok* fejlődését, egymás jobb megismerését új szerepekben és helyzetekben, melyekre a hagyományos munka során kevés lehetőség kínálkozik.

A projektmunka során természetes lehetőség nyílik a *differenciálásra*: a tanulók többszintű, komplex feladatokat végeznek, melynek során építhetnek arra, hogy meglévő, „hozott” élettapasztalatuk, érzékszervi beállítottságuk (vizuális, kinezetikus stb.) és intelligencia-típusuk (verbális-nyelvi, matematikai-logikai, intraperszonális, interperszonális, természetbúvár, stb.) különböző, eltérő.

A projektmunkának fontos szerepe van a *tudatos tanulásban* (a tanulás tanításában). A hatékony és sikeres tanuló képes a saját tanulását megtervezni és véghezvinni, azaz egy tanulási helyzetben képes meghatározni a leghelyesebb lépéseket és cselekvéseket, amelyekkel célját sikeresen elérheti, és tudja értékelni saját tevékenységét. Fel tudja ismerni, milyen változtatásokra, módosításokra van szükség, képes rugalmasan alkalmazkodni az új helyzethez és további, előrevivő célokat megfogalmazni.

A projektmunka lehetőséget ad arra, hogy tanítsuk azokat a stratégiákat és gondolkodási folyamatokat, melyeket a sikeres tanulók használnak. A tanulónak a következő négy gondolkodási (metakognitív) stratégiát kell elsajátítani ahhoz, hogy tanulásukat irányítani tudják:

- a) A szituáció/helyzet értelmezése a feladat kezdetén (*Miről fogok tanulni, miért, hogyan?*)
- b) A feladat megtervezése (*Mik a céljaim? Hogyan szervezem meg, hajtom végre a feladatot?*)
- c) A feladat végrehajtása (*Meddig jutottam céljaim elérésében? Min kell változtatnom?*)
- d) Értékelés a feladat végrehajtása után (*Mennyire voltam sikeres? Mit csinálnék másként?*)

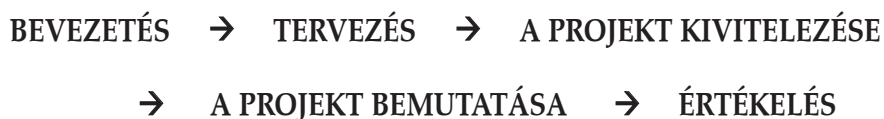
A gondolkodási stratégiák tudatosítása és fejlesztése sok időt vesz igénybe, ezért tanításunk során fokozatosan és rendszeresen kell munkálkodnunk rajtuk. Három tanítási módszert használhatunk a stratégiák fejlesztésére:

1. **Direkt tanítás**, amikor a tanár egy stratégiát azonosít. Pl. minden korosztály esetén feladatmegoldáskor használjuk a 9 lépéses rendszert a stratégiák azonosítására (*Mit kell tennem? Hogyan kezdjek hozzá? Honnan szerezhetek információt? Milyen forrásokat használjak? Hogyan használjam a forrásokat? Mit jegyezsek le? Megszereztem-e a szükséges információt? Hogyan jelenítem azt meg? Mit értem el?*).
2. **Modellezés**, amikor a tanár bemutatja, hogy mit kell tenni.
3. **Tapasztalás és megvitatás** – egy feladat elvégzése után az osztály megbeszéli a tanulási folyamatokat (Pl. „Hogyan tanultad meg a szavakat?”).

Mindhárom tanítási stratégiának az a célja, hogy a tanulási folyamatokat a tanulók számára láthatóvá/megfoghatóvá tegyük. A gondolkodási stratégiák fejlesztése során a tanulónak állandó segítségre van szükségük (segítő kérdések) mindaddig, amíg a stratégiát elsajátítják és alkalmazni tudják.

## A projekt megvalósításának lépései

A leggyakrabban használt modell:



### Bevezetés

A tanulók csak világosan megfogalmazott feladatot tudnak hatékonyan végrehajtani. Ezért a bevezetőben tisztáznunk kell: hogy *mit* kell a tanulónak tenniük és *miért*. Tisztázzuk a témát, hogy milyen *reális* célokat tűzhetnek ki. Megbeszéljük a projekt terjedelmét; a rendelkezésre álló anyagok körét, és azt is, hogy mi a projektnapló. (Szükség esetén a tanulónak mutathatunk példákat, pl. korábban készült projekteket).

### Tervezés

A tanulók döntéseket hoznak projektjük célját, tartalmát, forrásokat, szükséges anyagokat illetően, és hogy ki mit és mikorra csinál meg. Ezeket a tervezési lapon rögzítik, melyet a projekt-naplóba tesznek, hogy munkájukat később ez alapján ellenőrizhessék. A tanár a tanulók tervezését/szituáció értelmezését a következőképpen segítheti: a feladat kezdetén az egész osztállyal megbeszéli a projektmunka folyamatát. Megvitatja a tervezést; az egész osztály előtt modellezi a tervezést/értelmezést; a táblára a tanulók gondolkodását irányító/segítő kérdéseket ír; a tanulókat felkéri arra, hogy saját órai célkitűzéseiket leírják; a tanulók tervezési lapot használnak (Ki? Mit? Honnan? Mikor? Mikorra?).

### A projekt kivitelezése

Ez a szakasz vesz a legtöbb időt igénybe. A tanulók a munka egy részét az órán, más részét otthon végzik el. A feladat végrehajtását úgy segíthetjük, ha a tervezési lapot használva a tanulókkal rendszeresen ellenőrizzük/ellenőriztetjük, hogy hol tartanak a munkában, és ha szükséges, milyen változtatásokat kell tenniük; ebben monitoráló kérdések segítenek (pl. *Hol tartok céljaim elérésében? Min kell változtatnom?*); írásbeli munkák ellenőrzésében hasznos a javítási jelek alkalmazása, jelezvén, hogy milyen jellegű a probléma, a hiba.

### A projekt bemutatása

Minden projektet be kell mutatni. Ahhoz, hogy a tanulók hatékonyan be tudják mutatni projektjüket, tanítanunk kell a bemutatás nyelvét, a prezentációs készségeket és technikákat. Hasznos lehet az is, ha minden csoport a projektjének leginkább megfelelő feladatlapot készít a közönség számára, melyet ezek a tanulók a bemutatás során kitöltenek (pl. kvíz, rejtvény, kérdések stb.).

### Értékelés

Szükséges, hogy a tanulók a projektjükéről visszajelzést kapjanak és adjanak. Az értékelés formái lehetnek:

- értékelő lap, mely a projekt *tartalmát, szerkezetét, nyelvét, bemutatását* értékeli;
- listás értékelés, mely a tanulási folyamatokra fókuszál – *idejét be tudta osztani, anyagokat helyesen használta (1 5), felelősséggel végezte el a munkát (1 5), kritikát elfogadta (1 5) stb.*;
- megvitatás, pl. *Mi volt a feladatban hasznos, nem annyira hasznos? Hogyan csináltuk? Mit csinálnánk legközelebb másképpen? Milyen hibákat vétettünk?*;
- önértékelés (*Angolul beszéltem, amikor... Problémáim voltak... Legközelebb...*).

A tanár kétféleképpen segítheti a tanulók tanulását a projekt folyamán. Először is segítheti a tanulók aktivitását úgy, hogy alkalmat ad a tanár, tanulók, tananyagok közötti folytonos interakcióra. Másrészt úgy, ha tanácsadói szerepben segíti a szükséges új ismeretek, képességek és stratégiák elsajátítását, azaz a tanulási folyamatokban olyan fokozatos és egyénre szabott, a tanulók változó kompetenciaszintjéhez igazodó segítséget ad, mellyel elősegítheti az önálló tanulóvá válást. Ezekben az oktatási anyagokban a tanulók csoportmunkában, interaktív- és önálló információszerzéssel jutnak el a kívánt ismeretekhez problémamegoldó és felfedező tanulási technikák, feladatalapú tevékenységek alkalmazása során. A tanár a projektmunka folyamatában tanácsadó, segítő, esetlegesen monitoráló egy-egy feladat elvégzése közben.

## 54. Ötletek az Internet felhasználására a nyelvórán

Az Internet 2003 óta minden középiskolában elérhető a tanárok és a diákok számára is. A nyelvtanárok hamar felismerték az ebben rejlő lehetőségeket, sokan használják a világhálót arra, hogy anyagaikat autentikus képekkel, szövegekkel színesítsék. Nagyon kevesen használják azonban az Internetet a tanórán a diákokkal együtt. Ennek legfőbb oka az, hogy maguk a tanárok sem ismerik eléggé az Interneten található tanulási lehetőségeket, valamint kevés tapasztalatuk van a számítógép tanórai használatának módszertanát illetően. Először fel kell fedezniük a lehetőségeket, csak ezután tudják átadni azokat a nyelvi, technikai és tanulásmódszertani ismereteket, amelyek később a diákok önálló tanulását segíthetik.

Az Internet használatára épülő órák által nyerhető legjelentősebb hozzáadott érték az információkeresés és -feldolgozás, az írás tanításának a megszokottól kissé eltérő, kreatív módjai, a digitális kommunikáció lehetőségeinek kihasználása. Az oktatási anyagok olyan tevékenységeket kínálnak, amelyek az Internet nélkül nem vagy kevésbé érdekesen valósíthatók meg. Az oktatási anyagokat, modulokat tanár által irányított tanórai feldolgozásra szántuk. Nem kívántuk megoldani a nyelvtanítás és nyelvgyakorlás összes problémáját, és moduljainkkal nem támogatjuk a tanulás egyéni, tanórától független módját és a puszta nyelvtani gyakorlást sem.

Az idegen nyelv elsajátítása során a szinteket természetesen nem az évfolyam, hanem a nyelvtanulással megelőzően eltöltött évek és órák száma, a nyelvtanulás eredményessége határozza meg. Minden oktatási anyagban szerepel a differenciálás néhány lehetséges módja, de a tanárnak érdemes tájékozódnia a teljes kínálatban, mielőtt csoportja vagy egyes diákjai számára modult, feladatot választ. Az oktatási anyagok általában 5 (3–6) órányi tevékenységet fednek le, de az órák közül csak 1–3 zajlik számítógépes környezetben. Az eltérő technikai feltételekhez is kínálunk megoldásokat, de abból indulunk ki, hogy a nyelvtanítás csoportbontásban, nyelvi vagy informatikai laboratóriumban történik, ahol minden diák külön gépnél ülhet, ha a feladat jellege ezt kívánja.

A nem számítógépes (előkészítő és lezáró) órák esetében is sokszor adunk olyan internetes forrásokat, amelyeket a tanár használhat az oktatási anyag egyéniesítéséhez, ill. megadjuk azokat a forrásokat, amelyeket a tananyagkészítők használtak. Némi gyakorlatot szerezve a nem számítógépesre tervezett órák jelentős részét is meg tudják tartani a tanárok számítógépes formában, ha erre a feltételek biztosítottak.

Minden esetben olyan órát terveztünk, amelyet szóbeli előkészítéssel indít és azzal is zár le a tanár. Minden modulban születik olyan produktum, amelyet a tanár és a diák is kézbe vehet, megismerélhet, értékelhet. Ajánlásunk szerint a modulok megvalósítása során (nem csak a végén!) a folyamatot magát értékelik a tanárok és a diákok is, az adott tanulási folyamat sikerességét, vagyis azt, hogy történt-e valamilyen fejlődés a nyelvhasználat és az idegen nyelvi együttműködés terén. Egy-egy munka eredményének a folyamattól és a diák korábbi képességeitől és nyelvi szintjétől független, személytelen értékelését nem javasoljuk.

Magyarországon az iskolák számítógépes ellátottsága az utóbbi évtizedben sokat javult, és általában megfelelőnek vagy kifejezetten jónak mondható. A technikai felszereltség adta lehetőségek azonban még nem eredményezték az informatikai eszközök tanórai alkalmazásának elterjedését: a számítógépet főleg a számítástechnika tantárgy oktatására használják.

A modern nyelvek oktatására akkor is kiválóan alkalmas az Internet, hiszen az ott megtalálható autentikus anyagok túlnyomó része angol, német vagy francia nyelvű, ill. az internetes kommunikáció (elektronikus levelezés, nyilvános fórumok, csevegő csatornák stb.) elsődleges nyelvei is ezek. Az Internet használata során a nyelvtanuló autentikus kommunikációs környezetbe kerülhet, amelynek megteremtése a hagyományos tanteremben igen nehéz.

A számítógép, ill. az Internet használata komoly motivációt is jelent a nyelvtanulók többségének. Fontosnak tartjuk ismételten hangsúlyozni, hogy ebben az izgalmas, virtuális környezetben az adott kultúra részeseivé válhatnak, kapcsolatot teremthetnek anyanyelvi beszélőkkel, viszonylag biztonságos környezetben próbálhatják ki nyelvtudásukat. A számítógéppel segített órák munkaformái legalább olyan gazdagok, mint azt a modern nyelvoktatás gyakorlatában már tapasztalhatjuk. A források és a lehetséges feladatok bősége alkalmas arra, hogy az egyéni tanulási módszerek figyelembe vételére, a lemaradók szükségleteiknek megfelelő fejlesztésére, a tehetséggondozásra, ill. a fejlesztendő készségek, területek szerinti differenciálásra is. A nyelvórán szerzett számítógépes tapasztalatok visszahatnak az egyéni tanulásra, a nyelvtanulók sikeresen használhatják az Internetet iskolán kívüli, önálló tanulásra is.

A modern, kommunikáció-központú nyelvoktatás az Internet kínálta lehetőségekkel kiegészítve is tevékenységeken alapul, melynek fókusza a nyelvhasználat. A nyelvi készségek tanítása integráltan történik. A technikai magyarázatok, segédletek kiválóan alkalmasak arra, hogy az osztálytermi kommunikáció is autentikus, kétirányú idegen nyelvi kommunikáció legyen, kiaknázza a tanulók kreativitását, és aktivizálja a korábban és máshol szerzett ismereteiket.

A számítógéppel segített nyelvoktatás során, mint a Módszertani alapelveknél említettük, megváltozik a hagyományos tanári és diákszerep is. A középiskolás diákok többsége jobban ért a technikához, mint a nyelvtanár. Így a diákok olyan tudás birtokában vannak, amellyel elősegíthetik nyelvi előrehaladásukat, míg a tanár támogatja őket a tanulás módszertana, ill. a nyelvi készségek elsajátításában. A diákok felelősséget vállalnak előrehaladásukért, szívesen segítenek az apró technikai problémák megoldásában. Természetesen nem kezdhet a nyelvtanár Internetet használni a nyelvórán anélkül, hogy alapvető felhasználói ismeretei lennének. Nem kell azonban arra várnia, hogy magas szintű felhasználáshoz eljusson.

A kívánatos pedagógiai paradigmaváltás lényege a személyre szabott vagy „egyéniesített” tanulás, a tudás csoportban és egyénileg, tevékenységek által történő építése. A számítógép nyelvórai használata kiváló alkalmas erre. Szerencsére a nyelvtanítás gazdag módszertana a többi tantárgy pedagógiájára is termékenyítőleg hat, nem vagyunk tehát nagyon elmaradva a kor kívánalmaitól. A számítógép használatakor ez a gazdag eszköztár teljes összhangban van egymással, ráadásul az autentikus források és helyzetek bősége nemcsak izgalmasabbá, motiválóbbá, hanem eredményesebbé is teheti a nyelvtanulást.

Különösen gazdag a számítógéppel is segített értékelési lehetőségek tára. A munkákat digitális portfólió (egyszerű mappa) formájában is gyűjthetjük, de ennél is sokkal fontosabb, hogy az egyes, kiragadott elemek értékelése helyett a folyamatra tolódik a hangsúly: a tanulás eredményességét nem esetleges töredékek alapján, hanem egészében vizsgálhatjuk, láthatóvá válik a diákok önmagukhoz mért fejlődése, megtörténhet problémáik diagnosztizálása, amely elengedhetetlen az egyéni tanulási utak kialakításához.

## 6. AZ OKTATÁSI ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA A GYAKORLATBAN

### 6.1. A 12–19 éves nyelvtanulók számára készült oktatási anyagok felhasználása a gyakorlatban

A 12–19 éves nyelvtanulók számára készült oktatási anyagok, modulok felhasználása rugalmas. A kiegészítő anyagok kiválasztása a nyelvtanár feladata. A korcsoport kiválasztása után a megfelelő nyelvi szint meghatározásával kiválaszthatja a nyelvtanár, hogy a készségfejlesztés fókusza szerint milyen modultípusból kíván integrálni egy-egy modult a tanmenetébe. A téma kiválasztását a tanulók érdeklődési körének megfelelően vagy a tankönyvi témához illeszkedve lehet a leghatékonyabban meghatározni. Hosszútávon a nyelvtanulókat is be lehet vonni egy-egy téma kiválasztásába vagy a témák feldolgozási sorrendjének meghatározásába megfelelő szakmai irányítással.

Egy-egy modul többféle szempontból is illeszkedhet a helyi nyelvi programhoz. A modul lehet egy-egy tankönyvi téma kiegészítője, bevezető egy témához, helyettesítheti a tankönyvi fejezetet vagy felfrissülésként szolgálhat a mindennapos nyelvtanítási gyakorlatban. A modulok felhasználását az előre meghatározott célok teszik sikeressé és hatékonyá. A modulok gazdag kínálata lehetővé teszi, hogy a nyelvórák akár 50%-át a kompetenciafejlesztést célzó anyagok felhasználásával valósítsuk meg.

Idegen nyelv	Kor-csoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
ANGOL	12–15 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	Fine Day AniMate Questions, questions, questions!
			Internet a nyelvórán	World of kitchen Tiny world
		A1+	Kreatív kommunikáció	Money Smart Moves
			Projekt a nyelvórán	Our wonderful 20th century – Our year A leap in time – Ten years from now Play with English Our wonderful 20th century – A day in the life of Exhibition for the blind
			Internet a nyelvórán	Musical instruments Christmas Secret agents
		A2	Kreatív kommunikáció	Theme Park Detective Work Communication
			Projektek a nyelvórán	Our wonderful 20th century – Save what we have left Teen Magazine The Best Book of the Class Mysteries – TV mystery programme
			Internet a nyelvórán	Journey into cyberspace – Get Your Web Licence!
		A2+	Projektek a nyelvórán	Our wonderful 20th century – See the 20th century with us!
		14–17 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció
	A1+		Kreatív kommunikáció	Extreme
	A2		Kreatív kommunikáció	Broker Game
			Projekt a nyelvórán	Going places Five minutes fame What's in a picture? Leisure is pleasure
			Internet a nyelvórán	Easter in Europe Sports – Olympic Games This is us Life now and some time ago Holidays on the NET – Our Calendar City legends – Publishing a Local Legend Your ecological footprint – Sustainable development

Idegen nyelv	Kor-csoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
<b>ANGOL</b>	14–17 éves nyelvtanulók	B1	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Nature Films Problem solving Wining and dining
			<b>Projekt a nyelvórán</b>	Interculturally yours Add your own ad An apple a day – alternative healing Meet the authors! – Story writing
	16–19 éves nyelvtanulók	A2+	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Junk food Stereotypes, prejudices Who am I and who are you?
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Inventions
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Nobel prize
		B1	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Act! Volunteering and charity Protest – Young people for change Youth Culture – Art, Music, Styles and Fashion created by Young People
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Young enterprise – Set up your own business
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Young technology
		B2	<b>Kreatív kommunikáció</b>	A day in the life of ... – The job interview game Here is the news, where is the news – different worlds in the media Huff and puff – smoking is bad for you. Or is it?
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Your story – How to write a mini saga
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Children around the world – love, care and responsibility

Idegen nyelv	Kor-csoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
<b>NÉMET</b>	12–15 éves nyelvtanulók	A1	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Konfliktfeld Schule – Schüler und Lehrer – Alltag in der Schule Menschen um uns – wie sind sie? Charaktereigenschaften Zusammen sind wir stark
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Geheimnisvolle Gegenstände: Ist das nicht der Hammer? RÄTSEL-SALAT – zum Spielen und Nachdenken Schule macht Spaß
			<b>Internet a nyelvórán</b>	E-Spass
		A1+	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Alles paletti, oder? – Über das Leben miteinander Fernsehen, Fernsehen, Fernsehen... Kennst du den Film? Ein Osterhase in der Krise
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	ACTIVITY-SHOW – ... fast wie im Fernsehen Jeopardy – Ein Spiel der Fragen Spielemacher
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Alles gute zum Geburtstag! – Geburtstagsgrüße und Geschenke Blinde Kuh Im Klub der Filmexperten
		A2	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Lesespaß
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	KOCHEN? – Kein Problem!
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Blinde Kuh und kalter hund – Junges Gemüse in die Küche! Die goldene Schulglocke – kleine filme der grossen idole Veni, vidi ... viva! – Leben ist Musik
	14–17 éves nyelvtanulók	A1+	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Bunte Jugendkultur Abenteuer Sprachen
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Wanderungen in der Welt der modernen Musik Auf den Spuren
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Japan auf Deutsch

Idegen nyelv	Kor-csoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
<b>NÉMET</b>	14–17 éves nyelvtanulók	A2	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Wer bin ich? Gegenstände in meiner Mikrowelt Der Natur auf der Spur Hüfthose oder ...? Hobby, Abenteuer, Herausforderung Gefährliche und harmlose Aktivitäten Gesund leben?! Farben der Welt – Welt der Farben
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Du bist was du isst Kennst du deine Stadt? – Stadtbesichtigung Wanderungen auf der Landkarte von Europa Zeitreisen in meiner nächsten Umgebung
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Tierklassen – klasse Tiere: Rekorde in der Tierwelt Nixalstrix – Die gallische Dorfiade Die bewegte Stadt – Hallo, ich bin Ihr Personalberater! Rotkäppchen am Scheideweg – Alternative Geschichten www.sagen.at In 3 Tagen um die Stadt – Programme in Städten des deutschen Sprachgebietes www.vorleser.net
		B1	<b>Internet a nyelvórán</b>	Journalisten am Werk – Unsere eigene Schulzeitung
	16–19 éves nyelvtanulók	A2	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Liebe ist alles
		A2+	<b>Projektek a nyelvórán</b>	Die große Hygienemesse
		B1	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Presselandschaft, Presseschau Unser Leben vor dem Computer Ich werbe, also bin ich? Vor-Urteile
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Klimawandel in der Diskussion
		B1+	<b>Internet a nyelvórán</b>	Die Sieben Weltwunder Mein Sommerjob bei www.schuelerjobs.de
			<b>Kreatív kommunikáció</b>	Folge 2357 – Seifenoper Sprachen der Welt – Unsere Sprachen
		B2	<b>Kreatív kommunikáció</b>	literatur.digital@daf.hu
			<b>Projektek a nyelvórán</b>	Kaum zu glauben
			<b>Internet a nyelvórán</b>	Greenpeace4kids
		B2+	<b>Kreatív kommunikáció</b>	Schau nicht weg! Ein Tabuthema sucht Öffentlichkeit

Idegen nyelv	Kor-csoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe	
<b>FRANCIA</b>	14–17 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	Les Relations familiales Auberge de jeunesse Ville	
			Projektek a nyelvórán	A nous les gateaux! Faites de la musique á la Fete de la musique! Viola la France Vive La Carnaval!	
			Internet a nyelvórán	Voyage virtuel a Paris La bande dessinée	
		A1+	Internet a nyelvórán	Mon festival culturel Parlez-moi d'amour Polar Quizz Tour de France	
		A2	Kreatív kommunikáció	Sante de Fer Vision du futur	
			Projektek a nyelvórán	Créer une radio scolaire Histoire paralleles Il etait une fois un conte... – Atelier d'écriture créative Journal televisé – Creer son journal d'informations Notre île imaginaire	
			Internet a nyelvórán	Francophonie Jeux T'aime Le medias français	
		16–19 éves nyelvtanulók	A2	Projektek a nyelvórán	Régym
			A2+	Kreatív kommunikáció	Francophonie Planning familial
	Internet a nyelvórán			Travailler a l'étranger	
	B1		Kreatív kommunikáció	Arts Confliture Santé	
			Projektek a nyelvórán	Tol-ere	
			Internet a nyelvórán	Orientation express	
	B1+		Kreatív kommunikáció	Dépendances Environ ne ment	
	B2		Kreatív kommunikáció	Stratégie d' apprentissage	
			Projektek a nyelvórán	Europass	
			Internet a nyelvórán	Étudilemme	
B2+	Kreatív kommunikáció	Révolte en volts			

## 6.2. A 12–19 éves nyelvtanulóknak készült oktatási anyagok összefoglalása

A 12–19 éves korosztály angol, német és francia nyelvi fejlesztéséhez **kiegészítő nyelvi fejlesztő programot** kínálunk. A korcsoportok és nyelvi szintek közötti eloszlást az oktatási anyagok típusának megjelölése mellett az alábbi táblázat tartalmazza.

7–12. évfolyam			
Korcsoport	12–15 évesek	14 –17 évesek	16–19 évesek
Nyelvi szint	A1 nyelvi szinttől B2+nyelvi szintig		
<b>A1</b>	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	
<b>A1+</b>	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	
<b>A2</b>	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán
<b>A2+</b>		Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán
<b>B1</b>		Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán	Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán
<b>B1+</b>			Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán
<b>B2</b>			Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán
<b>B2+</b>			Modulok: Kreatív kommunikáció Projektek a nyelvórán Ötletek az internet felhasználására a nyelvórán

## 7. SZAKIRODALOM

- Ahmad et al. (1985). *Computers, Language Learning and Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University press.
- Anderson B., et al. (1996). *Teaching On-Line: Internet Research, Conversation and Composition*. New York: Harper Collins Publishers.
- Bandler, R.&Grinder, J. (1990) *Frogs into Princes, The Introduction to Neuro-Linguistic Programming*. Enfield, UK: Eden Grove Editions.
- Bimmel, P. (2001). *Lernerautonomie und Lernstrategien. Fernstudieneinheit*. München: Langenscheidt.
- Bimmel, P.&Kast, B.& Neuner, G. (2006): *Deutschunterricht planen. Arbeit mit Lehrwerkktionen. Fernstudieneinheit 18*, Berlin: Langenscheidt.
- Boócz-Barna, K. (1997): Nyelvtanári szerepek. In: *Pedagógiai Lexikon* (Báthory Zoltán – Falus Iván fő-szerk.). Budapest: Keraban Kiadó, 1997. II. kötet, 633. szócikk
- Buzan, T. (1995). *Use Your Head*. London: BBC Books.
- De Bono, E. (1985). *Six Thinking Hats*. Viking.
- Ellis, G. & Sinclair, B. (1989). *Learning to Learn English*. Cambridge: CUP
- Falus, I. & Kimmel, M. (2003). *A portfólió*. Budapest: Gondolat Kiadói Kör.
- Fremdsprache Deutsch, Stuttgart: *Klett*. Thematisches Heft „Unterrichtsprojekte“ Heft 4/91, 1991.
- Gardner, H. (1993): *Frames of Mind*. Fontana Press (HarperCollins).
- Glaboniat, M. et al. (2002): *Profile deutsch*. München: Langenscheidt.
- Horváth, Zs. & Lukács, J. (Szerk.) (2006). *Új érettségi Magyarországon. Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat átlomásai*. Budapest: Országos Közoktatási Intézet.
- Kontráné Hegybíró, E. & Kormos, J. (Szerk.). (2004). *A nyelvtanuló, Sikerek, módszerek, stratégiák*. OKKER Közös Európai Referenciakeret. Nyelvtanulás. Nyelvtanítás. Értékelés. (eredeti angol nyelvű változat 2000, magyar fordítás 2002) Strasbourg: Európa Tanács Közoktatási Bizottsága, Közoktatási Bizottság Élő Nyelvek Osztálya
- Majorosi, A. (2006). *Überlegungen zu der aktuellen Problematik der Lehrerfort- und -weiterbildung*. Frankfurt a.M.: Peter Lang (Europäische Hochschulschriften. Reihe IX. Pädagogik).
- Moon, J. (2000). *Children Learning English*. London: Macmillan Heinemann.
- Nemzeti Alaptanterv 2003*. (2004) Budapest: Oktatási Minisztérium.
- Nisbet, J. & Shucksmith, J. (1986). *Learning Strategies*. London: Routledge.
- Norman, S. (Ed). (2003). *Transforming Learning – Introduction to SEAL Approaches*. London: Saffire Press.
- Pollard, A. (1997). *Reflective Teaching in the Primary School*. London: Cassell.
- Scharle, Á. & Szabó, A. (2000). *Learner Autonomy, A guide to activities which encourage learner responsibility*. Cambridge: CUP
- Schwerdtfeger, I. (2001). *Gruppenarbeit und innere Differenzierung*. Fernstudieneinheit 29, Berlin: Langenscheidt.
- Stevick, E. (1990). *Humanism in Language Teaching*. Oxford: OUP
- Von Oech, R. (1992) *A Wack on the Side of the head*. Menlo Park, California: Creative Think.
- Vygotsky, L. (1986). *Thought and Language*. The MIT Press.
- Warshauer, M. (1995). *E-mail for English Teaching*. Alexandria, VA : TESOL Inc.
- Wood, D. (1988). *How Children Think and Learn*. Oxford: Blackwell.
- Ziebell, B. (1999): *Materialien zur Unterrichtsbeobachtung*. Unter Mitarbeit und mit einer Einführung von H.-J. Krumm. München: Goethe-Institut.